

Juklestad

**Gardsnummer 1, bruk 1 i Jølster kommune,
tidlegare løpenummer 50, bruk 1a.**

Joar Sande 2013

Innholdsliste

Historie	side 3
Brukarar på Juklestad	side 3
Historier frå Juklestad og Sandneset	side 11
Folketeljingar	side 13
Skatt og matriklar	side 20
Bilde	side 24
Langs Jølstravatnet	side 31
Frå privatarkivet	side 34
- Brev frå Ola Sandnes	side 40
- Til Signy på 70-årsdagen	side 42
Stadnamn	side 44
Frå Fylkesarkivet	side 48
Skøyte	side 49
Lensmannsboka	side 57
Series Pastorum (presterekkja)	side 61
Lensmenn i Jølster	side 62
Ole Hannings manuskript	side 65
Kjelder	side 84
Aner	side 85

Framsdebilde: Måleri av Sverre N. Juklestad, no i Astrid Juklestad sitt eige.

Historie

Ifølgje Albert Joleik så har eit tidleg namn på garden vore Sande. Sandneset er såleis neset til garden Sande. Juklestad har ifølgje Oluf Rygh fått namn etter mannsnamnet Jokul. Joleik meiner namnet stammar frå gammalnorsk jakull, ein jukel (td. isjukel). Skrivemåtar: Juchelstaid 1567. Jøchlestad 1603. Jøchelstad 1608. Juchellstad 1667. Juchelstad 1723. Juchlestad 1825. Juchlesta 1832. Juklestad 1865.

Stad-gardane er frå vikingtida (år 500 – 1000), medan gardar med naturnamn er dei eldste. Juklestad og Sandnes har nok opphavleg vore eitt bruk, og har så kanskje blitt to gardar før Svartedauden (1349) ein gong. Etter Svartedauden har Juklestad og Sandnes truleg vore øyde ei stund, og seinare vore drivne i lag, registrering frå 1667 (Rygh) og matrikkelforarbeidet frå 1723 viser at Juklestad då var eit underbruk av Sandnes. I folketeljinga frå 1801 er ikkje Juklestad omtala, men i matrikkelen frå 1838 er garden oppført med to bruk. I folketeljinga frå 1825 er *Sandnæss* og *Juchlestad* framleis omtala under eitt, men i 1835 er Juklestad nemnt for seg sjølv. Juklestad og Sandnes har altså blitt reelt sjølvstendige gardar ein gong i mellom 1825 og 1835.

Dagens brukarar på Juklestad stammar frå Crispinus Johannesen (ca. 1538 - 1568) og Kari Tollefsdatter Hus (ca. 1645 - 1685). Crispinus var prest på Jølster frå 1561 til 1568. Kari og Crispinus hadde to søner, Tollef Crispinussen Juchlestad og Anders Crispinussen Nedrebø (ca. 1565 - 1643).

Brukarar på Juklestad

Bakgrunn

Frå Hannikens manuskript, om prestar i Jølster: *1561 kom efter ham Hr. Crispinus, som holdt sin første Prædikken i Helgiems Kirke S. Michels-Dag. Hand var her Præst i 7 aar og døde udi Sandalen Dagen efter Nytaar Hands Hustrue hedet Kari, de havde 2 Sønner tilsammen, Tollef Crispinussen Sandnes og Anders Crispinussen Nærebø.*

H. Crispinus Johanesen fra Sogn ankom til Embedet 1565, holdt sin første Prædiken i Helgemes Kirke St. Michaelis Dag; Han var præst hersteds i 7 Aar og døde i Sandalen, Dagen efter Nye-Aarsdag i Aaret 1572. Af sin særdeles Fromhet og Guds frykt var han bekjendt, var og elsket og æret alle vegne for same af Alle. I den Anledning tillagde men ham det Prædicat: den Hellige. Hans Hustrue skal have været en bondepige fra Gaarden Huus, ved Navn: Kari Tollevs Dr., som efter sin manns død boede på Enkegaarden Sandal der den Tiid var underlagt Præstegaarden. Disse Ægtefolk havde til sammen disse Børn: Tollef Crispinussen Juchlestad, Anders Chrispinussen Nedrebø, der begge efterloed seg Afkom fra hvem mange i Præstegjeldet af Almues-Folk, desiendere.-Nemlig i 6 nedstigande Linie fra sidstmeldte besidder end een Familie And: Crisp: Gaard i Nedrebø. (Hyrdingrøysta 2008)

Det som truleg er rett, er at Crispinus kom til Jølster i 1561 og døydde i 1568. Faren til Crispinus kan ha vore Hans (Johannes), prest i Jølster til 1540. Hans reiste vidare til Holmedal, og seinare til Hafslo i Sogn. Kari Tollefsdotter Hus gifte seg opp att med den neste presten, Peder Nilsen. Dei fekk 9 born.

Effter ham (Crispinus) 1572 (1568) Kom Her Peder Nielsøn Oc fick hans Quinde igen, Kari toleffdatter oc hand vaar Prest Her I 4 thi Aar - Oc haffde disse Børn - sønne 1 Andris Pedersøn vaar Klocker I Norfior I gløpen - 2 Niels Pedersøn vaar studenter oc døde i sandal - 3 - Jacop Pedersøn Berg Klocker paa Jølster 4 - Mickel Pedersøn Bergen paa Nøsdall 5 - Hans Pedersøn sareme - 6 - Oluff Pedersøn, vaar Klocker i Indvigen I Norefior i stryn - Døttene I Mari Pedersdatte Berg - 2 - Anne Peder datte sareme - 3- Lisebeteh Peder datte ØtrØrdal (Lensmannsboka s. 109).

Tollef Crispinussen Juchlestad (1564 – 1636)

Tollef var lensmann til ca. 1607, han slutta då, truleg fordi han vart anklaga for kjetteri. Tollef var kanskje (framleis) katolikk? I Tollef si tid vart Juklestad mykje øydelagt av jordras og snøskred. Tunet har sannsynlegvis blitt teke, slik at Sandneset har blitt den nye bustaden til familien på Juklestad. Sandnes og Juklestad har då blitt drive som ei eining, men kanskje med husmenn på Juklestad. Tollef brukte i førstninga Juklestad til etternamn, og seinare Sandnes. I eldre tider tok ein namn etter den plassen ein budde.

Anno 1636 den 2 Augusti døde sallige Toleff Chrispinssøn Sandnes om Afften der solen vaar høyiste i Fielden vaff den skadelig stensott- Oc vaar Hand 72 aar gammel da hand døde (Lensmannsboka s. 108).

Anno 1645 den 28 Juny døde S synøffu toleff quinde Paa Sandenes (Lensmannsboka s. 108). Synnøve var kona til Tollef.

Crispinus Tollefsen Sandnes (1612 - 1677)

Bumerket til Crispinus var bokstavane C og T, nokre gonger skrivne oppå kvarandre.

Sandnes. Bruger lehnsmand Crispinus (skatten 1647).

1649 d. 20 Febr. kom ieg fattige Mand (Crispinus Sandnes) i den ulykke at ieg disvær stak Colben Andersen ihjel, saa gud trøste mig arme Mand (Hanikkens manuskript). Crispinus hadde vore i slagsmål, men slapp ”billeg unna” med ei bot på 7 dalar, truleg fordi han var lensmann. Mannen han drap var Kolbein Andersson Myklebost.

Anno 1677 den 19 Aprilis - Klocken fem om Morgen døde min gode venne sallige Chrispinis I Sandenes LensMand for Jølster - Oc bliff begraffuit den 24 Apr der hand haffuit Læffuit, 5 oc 60 Aar NB (Lensmannsboka s. 108).

Sandnes er gammal lensmannsgard i Jølster. Dei fleste bondelensmennene i Jølster har komme frå Crispinusslekta.

Hans Krispiniusson Sandnes (ca. 1646 – 1731)

Hans i Sandnese var lensmann i Jølster i tidsrommet 1704 – 1731. Han var kjend for å ha ei fin handskrift, slik at dokumenta etter han er lette å tyde. Svigerfaren til Hans var Jens Nilssen Nedrebø, barnebarnet til Anders Crispinussen. Hans tok over som lensmann då Jens døydde i 1704.

I 1684 har det gått ei svor (eit ras) på Juklestad og Sandnes. *Korte Der Effter løbe den skaadelig suar I sanndenes oc gjorde møgen skaade paa Ager oc Enge oc it Fæehuus I gaaren oc Det skiede samme Aar 1684* (Lensmannsboka s. 95).

Same året er det synfaring etter årvisse fjellskred, men det har vore særst ille siste vinteren, nær tunet. Ei utløe vart teken, og stein og aur la seg over ein åker. Tunet på Juklestad var alt lagt øyde av ei tidlegare skrede (Joleik). Det er takst, og landskulda til Sandnes og Juklestad vert sett ned med 18 merker smør og leidangen med 3 merker talg.

1689 *Hans I sanes Meste en Fiøse oc skoge Lader Oc en Fiøste slode brøste Inde oc feede vaar behelde - Oc fick Stor skade Paa sin gaare* (Lensmannsboka s. 98).

1694 *var ved Griggus-Møsse intet høe hverken i Sandnes eller paa Juchlestad* (Hannings manuskript). Gregoriusmesse er 12. mars, høyet var med andre ord oppbrukt i god tid før dyra kunne sendast på beite. I gamle dagar skulle sauene vere framfødde 14. april. Sidan det er skrive på denne måten, så må det i 1694 vere brukarar både på Juklestad og i Sandneset.

Nils Hansen Sandnes (1694-1761)

Nils var gift med Kari Jonsdotter Myklebust. I 1765 er det synfaring på Juklestad, retten går over åker og eng, og det er *meget slet*. Skulda hadde blitt sett ned etter ei tidlegare skrede (i 1684), men det hadde komme fleire seinare, og det var framleis ikkje rydda skikkeleg opp. Skulda vart ikkje sett opp, den var på 1 ½ til 2 pund smør, og vart eigentleg rekna å vere for høg. Kari må ha drive garden åleine ein del år etter at mannen døydde, men sonen Nils har teke over Juklestad i 1777.

Nils Nilsen Sandnes eller Juchlestad

Nils kjøpte Juklestad av Hr. Christen Heiberg i 1777. Kjøpesummen var 98 riksdalar *Dansk Courant*. Heiberg var sokneprest i Jølster.

Ole Nilssen Juklestad/Sandnæs (1760 – 1835)

Ole Nilsen var gift med dottera til Nils Hansen, Kari (1757- 1825). Dei fekk skøyte på Juklestad i 1781. Kari fekk etter saga med seg ein ekstra teig, Tegen, fordi jorda på Juklestad var dårleg og med mykje skade frå ras.

1832 *begyndte ieg at pløye paa Juchlesta den 14de April Som var den Nye Sommerdag og plløyede op den gamle Sommermaal dag* (Hanikkens manuskript).

1832 Kom et stort Snefald med Korsmisse Siden Agrene vare tilsaaede og nogle Grøn (Hanikkens manuskript). Korsmesse er 3. mai.

Namnet til Ole var skore inn i beten på den gamle løa. Den var vel var bygd eller flytta til Juklestad rundt år 1781, det året Ole og Kari fekk skøyte. Nedste delen av løa vart riven då nyeløa sto ferdig i 1953, medan øvste delen sto til 1974 og vart brukt som vedhus.

Ole Nilssen døyddde i 1835. Lensmannsboka var då i hans eige, og vart seld på auksjon i 1836 til sokneprest Christen Daae. Ole Nilssen var konstituert lensmann ei tid (Joleik).

Ola Rasmussen Juklestad (1798 – 1858)

Ola Rasmussen var gift med dottera til Ole Nilssen og Kari, Johanna. Ho hadde vore gift med Ola Olsson Sandal, men var skild. Ola Rasmussen kom frå Nordre Navnløs (Stardalshaugen).

Bruk 2 på Juklestad vart skilt ut frå bruk 1 i 1837. Eigar av bruk 2 vart då Daniel, bror til Ola Rasmussen. Han var gift med systera til Johanna, Kari. Med Kari og Johanna kom den gamle Sandnes-slekta (tilbake) til Juklestad.

Bertil Nilsen Juklestad (1827 – 1866)

Ola og Johanna hadde ikkje born. Bertil, brorson til Ola, fekk garden.

Jakob Nilsen Juklestad (1833 – 1906)

Bertil og kona fekk heller ikkje born, så Jakob Nilsen, bror til Bertil, overtok garden i 1887.

"Halve bygdens oldefar." Måleri av Sverre N. Juklestad, etter original av Nikolai Astrup. Måleriet viser Ole Østenstad (1818 – 1904), som var i slekt med dei på Juklestad òg.

Nils Jakobsen Juklestad (1872 – 1960)

Nils overtok garden i 1903.

*Nils med borneborna Kari og Astrid
på 50-talet ein gong.*

Sverre Nilsson Juklestad (1913 – 1999)

Sverre var gift med Signy som hadde anar frå Indre Eikås. Husmannsguten Anders, frå plassen Stranda (kalla berre Plassen) under Juklestad, kjøpte på slutten av 1800-talet bruk 1 på Indre Eikås, bruket som bestefar til Signy kom frå.

Det vart bygd ny kombinert løe og fjøs på Juklestad i 1952-53. Den vart teken i bruk til jul i 1953. Sverre lånte pengane, 36 000, mykje pengar på den tida. Det vart bygd for geitehald og med 14 kyrabåsar, men det vart berre kyr etter kvart. Betane vart henta på Østenstad, og dei var 11 meter lange. Olav Løset i Firda Billag kom med dei, og han la innpå ekstra med snus før han starta på den bratte bakken opp til tunet.

Sverre fekk rydda heimebøen, slik at avlingane vart større. Utmarka gjorde han om til kulturbeite, ein av dei første i Jølster som gjorde det. I tillegg var han tidleg ute med å dyrke diverse grønsaker, han hadde både purre og brokkoli i ein eigen åker. Folk lurte på om det var ugras, eller om det hadde gått heilt gale med blomkålen. Dei hadde aldri sett purre og brokkoli før. Sverre hadde, i tillegg til å vere føregangsmann på mange område, òg kunstneriske anlegg, og etterlet seg fleire måleri av Juklestad.

Det er fleire tvillingpar i familien. Tvillingane Astrid og Kari vart fødte 9 veker før tida i 1947. Sverre innførte eit streng regime når det galdt hygien, og laga spesielle senger til dei. Sengene var i to delar, innte delen var fora med bomull og mellom innte og ytste delen kunne det leggjast varme steinar. Slik kunne dei to små halde varmen, og det trongst, for det var ned mot -20 °C den vinteren. Begge tvillingane voks opp friske og sunne. Astrid datt 3 år gammal ut i i den flaumstore grova. Nils Jakob kom til og greidde å få tak i ho for ho for under kloppa. Ei dramatisk hending som merkte alle i lang tid framover.

Familen på Juklestad: Åse, Nils Jakob, Signy og Sverre bak, Kari, Solveig og Astrid framme. Framme lengst til høyre står Ingrid, systra til Sverre. Ho var heime på besøk frå Oslo. Bildet er truleg teke i 1958, og då er det ikkje lenge sidan det kom straum til gards. I Årdalen fekk dei straum like etter krigen, medan dei på Juklestad, i Sandneset og på Bjørset fekk kopla seg til først i 1955-56. Då fekk dei òg telefon på same tid.

*3. mai 1998, i konfirmasjonen til Kari si dotter, Kristin.
Frå venstre Solveig, Astrid, Åse, Kari, Nils Jakob, Signy og Sverre.*

Nils Jakob Juklestad (1943)

Nils Jakob og Inger bygde nytt hus på Juklestad i 1968. Dei hadde planar om ei tomt litt lenger ut i tunet, ved sida av ei grov. Men dei fekk klar beskjed om at der var det rasfarleg, så det vart ikkje aktuelt. Nils Jakob arbeidde som blikkenslagar, i tillegg til arbeidet på garden. I 1981 tok han over Juklestad.

Nils Jakob og Sverre samarbeidde om å lage til spekekjøtet. Det var om å gjere å finne rette blandinga av salt og sukker, slik at kjøtet ikkje vart for salt. Dei perfektionerte saltinga av hjortelår, men filosofien var at det fekk våge seg om eit hjortelår gjekk til spille fordi det ikkje var salta nok. Det var betre enn at alle hjortelåra vart for salte. Solveig og Øyvind i Florø serverte speka hjortekjøtt frå Juklestad på nachspiel ein gong. Ein kjennar smakte på det. Det vart lenge stilt, så kom det:- Dette er eit stykke vågemot! Han hadde ikkje våga å salte så lite, men kjøtet vart utruleg godt.

Kyrne vart sende til slakt i januar 2001, og etter det gjekk Nils Jakob inn i ei samdrift med naboane. Naboane tek siloslåtten, Nils Jakob og Inger turrhøyet.

Konfirmasjonen til Stian i 2002. Frå venstre Janne-Britt, Reidun, Benthe, Mary-Ann, Stian, Siv Iren, Inger og Nils Jakob.

*Jula 2009. Stian, Janne-Britt, Benthe, Reidun,
Mary-Ann, Siv Iren, Inger og Nils Jakob.*

Historier frå Juklestad og Sandneset

Ein julekveld med dårleg vêr ville ikkje kyrne gje mjølk. Husmannsfolket frå Plassen (Stranda) var på besøk, og dei vart oppmoda om å ikkje gå heim att, men overnatte på Juklestad. Dei, brukarparet, ungane og kårkona, overnatta. Dagen etter hadde eit ras teke heile husmannsplassen. Etter det vart Plassen forleten. Merknad: Dette må ha skjedd ein gong mellom 1865 og 1900.

Da skulde vere på ein stad ei kone so va fremmeleiå; og ein kveld ho skulde sta hente kalvane seie mannen hinna da mæ hinne: "I kveld treffe du bjørnen; men du ska hekte a deg førklæ og kaste te honå. Ho so gjore og da tok bjørnen og sleit sundt. So ein kveld då ho gjore opp sengja va mannen atte kommen. Då vart ho var at mannen krappa førklælarkane ut u tonnå. Då forsto ho ka slags mann ho ha og ker ha ho trefft. Dei sa da at når mannen såg saue sprang klørne ut u skonå hass.

(Digital samling av eventyr og sagn: Andrea O. Sandnes 1935, samla inn av Ola Sandnes)

*Andrea Sandnes. Spinning på handtein.
1925 (digitaltmuseum.no).*

Mange eldre folk i Jølster trudde på gassen. Gassen var tunkallen, og han måtte pleiast med omhug. Mange stader hadde dei ein stolpe i tunet som gassen kunne sitte på. Små born vart gjerne truga med at *no kjem gassen og tek deg*, dersom dei ikkje oppførde seg. Gassen fanst i alle gardstun, så det var nok ein på Juklestad òg.

Kåre Åsen var klokkar, songar og lærar. Når han for forbi Juklestad, stansa han fleire gonger og spurde korleis det gjekk med bygginga av den nye låven. Ein gong Sverre og Kåre treftest på Skei, spurde han på ny korleis det gjekk. Sverre meinte at han fekk ta seg ein tur oppom Juklestad for å sjå. Kåre Åsen for ofte forbi Juklestad, men tok ikkje turen til nybygget. Sverre ville at samtalar skulle ha hold i handling. Tema som munna ut i "small talk" var ikkje av særleg interesse.

Orkja. Fotgraf: Rune Molvik.

Orkja brotna,
Helgheimskyrkja flotna
Sandnes forgår,
men Juklestad består.

Det er eit liknande vers i Årdalen, men då er det Årdalen som forgår og Erikstad som står. Frå fjellet Orkja har det gått mange ras, og folketrua er at det ein dag vil gå eit så stort ras ut i Jølstravatnet, at mange gardar og kyrkja vil bli tekne av flodbølga. Det gjekk ras både i 1684 og i 1862, i 1862 drukna to born i flodbølga etter raset. Siste store raset frå Orkja gjekk i mars 1959, men mykje av det gjekk i ura. I tillegg var det is på vatnet, slik at den steinen som hamna der vart dempa og ikkje forårsaka noko flodbølge den gongen.

Sverre vart smitta med pleuritt under avdukinga av bautaen til minne om Audun Hugleikson i 1960. Han måtte til behandling på Sandane, og Signy hadde ansvaret for alt arbeidet på garden før Nils Jakob kom heim. Ho og Solveig gjekk opp bakken ein kveld, og Signy var glad for at ho hadde greidd alt av plikter. Då kjem det frå Solveig på 6 år: -Kan du forstå kva vi skal lage oss til kvelds?

Ingrid var ofte på Juklestad om somrane. På 90-talet spelte ho fotball med Stian. Grandtante Ingrid var då nesten 80 år. Då avsparket skulle takast, trakka ho på ballen, datt og braut eine handa. Det gjekk bra, handa vart lækt i løpet av sommarferien.

Folketeljingar

Manntal 1664 - 1666

No 27 Sandness

Oppsitjar Crispinus

Sonen Hans

To tenarar, Tollef og Antonis

Sandnes er definert som øydegard, dvs. at skatteevna er låg.

Manntal 1701

Hans Krispiniusson Sandnes 56 år

Tollef Hansen Sandnes 9 år

Nils Hansen Sandnes 7 år

Sifr Arnesen 17 år (tjener)

Hans Rasmussen 50 år (tjener)

Det kan hende at Hans Rasmussen var brukar på Juklestad.

Folketeljing 1801

Ole Nielsen Sandnæs 40, Huusbonde, Bonde Og Grdbeb.

Kari Nielsd 43, Hans Kone

Niels Olsen 14, Deres Børn

Jens Olsen 2, Deres Børn

Johanne Olsd 11, Deres Børn

Kari Olsd 9, Deres Børn

Giertrud Nielsd 35, I Deres Tieneste

Ole Nielsen og kona Kari fekk skøyte på Juklestad i 1781.

Liste over Folketallet den 27. November 1825

Kjelde		Side:	114	Aar:	1825
Amt	Nordre Bergenhuus	Gaardens eller Stedets Navn			Sandnæss og Juchlestad
Stift	Bergen	Huusholdningernes Antal			3
		Ægteskabernes Antal			2
Præstegjeld	Jølsters	Tilsammen Mandkjøn			7
Sogn	Helghjems Sogn	Tilsammen Qvindekjøn			7

Stand og Næringsvei	Tal
Gaardmænd som bruge skyldsat Jord - Selveiere	1
Gaardmænd som bruge skyldsat Jord - Leilændinge og Forpagtere	2
Huusmænd, som bruge uskyldsat Jord	0
Embedsmænd - Geistlige	0
Embedsmænd - Civile	0
Embedsmænd - Militaire	0
Pensionister	0
Handelsmænd	0
Verkseiere og Fabrikanter	0
Haandværkere	0
Skipper, der have Borgerskab som saadanne	0
Søfarende og Fiskere	0
Daglønnere og Jordløse Huusmænd	2
Tjenestefolk	4
Fattige	0

Merk at Sandnes og Juklestad framleis vert rekna for ein gard, men at det er tre hushaldningar. Det er ein familie i Sandneset og to på Juklestad. Brukar i Sandneset er i 1825 Anders Fossheim.

Folketellingen den 29. November 1835

Kjelde		Side: 330	Aar: 1835
Amt	Nordre Bergenhuus	Gaardens eller Stedets Navn	Juklestad
Stift	Bergen	Løpenummer	
Præstegjeld	Jølsters	Huusholdningernes Antal	1
Sogn	Helgems Sogn	Total=Sum Folkemængde	4

Stand og Næringsvei	Tal	Udsæd i Aaret 1835		
Gaardmænd som bruge skyldsats Jord - Selveiere	0	Hvede		Td.
Gaardmænd som bruge skyldsats Jord - Leilændinge og Forpagtere	1	Rug		Td.
Huusmænd, som bruge uskyldsats Jord	0	Byg	1/4	Td.
Embedsmænd - Geistlige	0	Blandkorn		Td.
Embedsmænd - Civile	0	Havre	4	Td.
Embedsmænd - Militaire	0	Ærter		Td.
Pensionister	0	Poteter	1 1/4	Td.
Handelsmænd	0			
Verkseiere og Fabrikanter	0	Kreaturhold i 1835		
Haandværkere	0	Heste	2	Stk.
Skipperne, der have Borgerskab som saadanne	0	Stort Qvæg	10	Stk.
Søfarende og Fiskere	0	Faar	18	Stk.
Daglønnerne og Jordløse Huusmænd	1	Geder		Stk.
Tjenestefolk	3	Sviin	1	Stk.
		Reensdyr		Stk.
		Anmærkninger		
Fattige	0	I Henseende Udsæd og Kreaturholdet i Præstegjeldet bemærkes at være lige upaalidelige saavel for Undertegnede, som hans Assistenten, saa intet resultat deraf vil kunne uddrages, med mindre man lægger 1/3 overhovedet til Udsæden og 1/3 ligeledes af Stortqvæg, Faar og Geder til det Angivne.		
Totalsum	4			

Juklestad er nemnt for seg sjølv, Sandnes og Juklestad blir no rekna for å vere to gardar. I Sandneset er det to hushaldningar, bonden sjølv og ein husmann utan jord.

I 1837 vart bruk 2 på Juklestad skilt ut frå bruk 1, så då fekk vi oppdelinga slik den er i dag.

I 1845 bur det 5 personar på bruk 1 på Juklestad, i ei hushaldning. Dei sår 1/5 tønne bygg, 3 tønner havre og 1 tønne poteter. Dyr: 1 hest, 20 *Stort Qvæg*, 12 sauer og ein gris.

Folketeljing 1865

Juklestad, i Helgheim, Jølster prestegjeld.

Bruk 1

Berthil Nils., 38, Huusfader

samt Grdbr og Selveier

Johanne Thorgersd., 52, hans Kone, g, Jølster

Jacob Nils., 32, Tjenestekarl, ug, Jølster

Bruk 2

Anders Tollefs., 55, Husfader

Grdb og Selveier

Inger Zakariasd., 56, hans Kone, g, Jølster

Zakarias Anders., 21, deres Søn, hjælper Faderen med Gaardsb, ug, Jølster

Ingeborg Andersd., 19, deres Datter, ug, Jølster

Lovise Andersd., 17, deres Datter, ug, Jølster

Sønneve Andersd. , 10, deres Datter, ug, Jølster

Stranden, i Helgheim, Jølster prestegjeld.

Sonneve Andersd., 45, Huusmoder

Husmandsenke

Anders Sørensen., 14, hendes Søn, ug, Jølster

(Anders kjøpte bruket der bestefar til Signy kom frå, bruk 1 på Indre Eikås. Anders var krøterhandlar og sagbrukseigar. Sigmund Eikås er etterkommar etter han.)

Pernelle Sørensd., 10, hendes Datter , ug, Jølster

Sevrine Eliasd., 3, hendes Datter, ug, Jølster *(far til Sevrine var dreng på Juklestad. Sevrine vart gift med ein skomakar på Hjellbrekke.)*

Folketeljing 1900

Bruk 1: Jakob Nilsen Juklestad b. 1833, Hf, g

Gaardbruger, Selveier

Elisabet Olsd. Juklestad b. 1843, Hm, g

Nils Jakobsen Juklestad b. 1872, S, ug

Ole Jakobsen Juklestad b. 1874, S, ug

Sivert Jakobsen Juklestad b. 1884, S, ug

Lovise Jakobsd. Juklestad b. 1881, D, ug

Andrea Mosesd. Juklestad b. 1877, Tj, g

Marie Nilsd Juklestad b. 1900, D

Bruk 2: Johannes Johannessen Juklestad b. 1867, Hf, g

Gaardbruger, Selveier

Engel Ludvigsd. Juklestad b. 1872, Hm, g

Zakarias Johannessen Juklestad b. 3006 1900, S

Oline Larsd. Sandal b. 1885, Tj, ug

Zakarias Sørensen Juklestad b. 1827, Kaarmand (Hf), g

Kaarmand Landbrugsarbeide Gaardsarbeide

Katrine Nilsd. Juklestad b. 1830, Kaarkone (Hm), g

Johannes Nilsen Juklestad b. 1830, Hf, g, t, m (*bror til Jakob på bruk 1*)

Husmand uden Jord Slaataanarbeide, lever

Marte Jensd. Juklestad b. 1832, Hm, g (*dotter til Jens som hadde Sandnes 1830 - 39*)

Folketeljing 1910

Sverre (fødd 1913) og Ingrid (fødd 1916) vart fødte etter denne folketeljinga, og er difor ikkje med.

Bruk 1

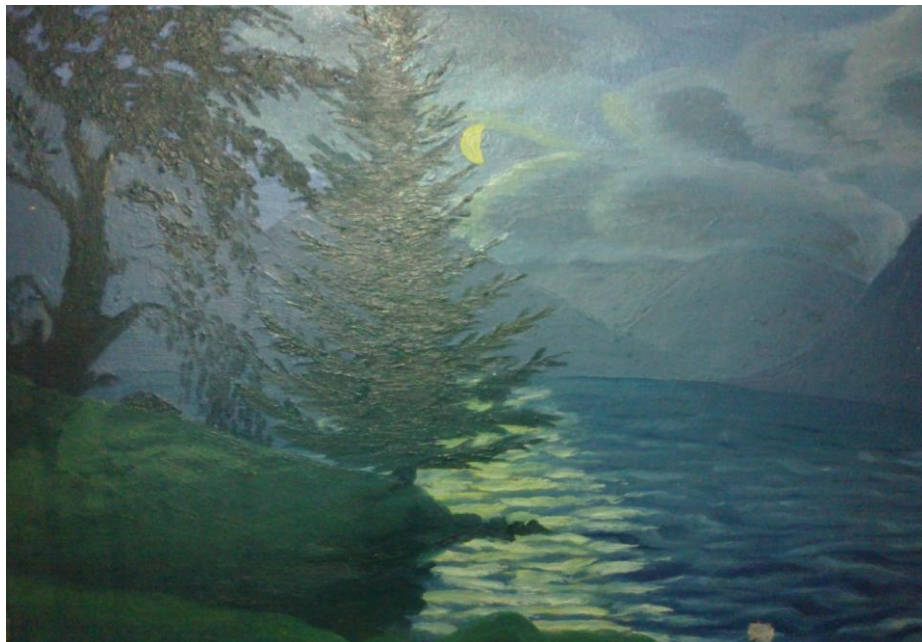
Nils Juklestad	24.09.1872	Jølster	hf g Gårdbruker
Andrea Mosesdatter	13.01.1877	Jølster	hm g Gaardmandskone
Maria Nilsdatter	11.08.1899	Jølster	d ug Datter
Elisa Nilsdatter	10.12.1903	Jølster	d ug Datter
Oline Nilsdatter	26.02.1908	Jølster	d ug Datter
Bertel Nilsson	01.11.1901	Jølster	s ug Søn
Jakob Nilsen	25.01.1906	Jølster	s ug Søn

Bruk 2

Johannes Juklestad	05.06.1867	Jølster	hf g Gaardbruker
Elisabet Olsdatter	00.12.1842	Jølster	hm e Føderaadsenke
Anders Ingvaldsen	1860	Naustdal	Reisende boksælger g Skal være gårdbruker i Naustdal. Reiste nu som kolportør.
Engel Ludvigsdatter	04.10.1872	Jølster	hm g Gaardmandskone
Sakarias Johannesen	30.06.1900	Jølster	s ug Søn
Johannes Johannesen	16.08.1903	Jølster	s ug Søn
Petrine Johannesdatter	21.06.1907	Jølster	d ug Datter
Elisa Johannesdatter	28.11.1909	Jølster	d ug Datter
Inga Kristansdatte	17.06.1893	Jølster	tj ug Tjenestepike, syselsat med husgjerning og kreaturstel

Johannes Nilsen	24.03.1830 Jølster	hf g Huseier, Arbeider og sælger træsko
Marta Jensdatter	02.12.1833 Jølster	hm g Husmor, Arbeider med lit strikning
Oline Jensdatter	00.05.1835 Jølster	el e Lever væsentlig af sine midler, Utfører lidt strikkearbeide

Oline er systera til Marta, frå Sandneset.

Jølstravatnet, måla av Sverre N. Juklestad.

Skatt og matriklar

Svartedauden for hardt fram i Jølster. I skattemanntalet frå 1522 er det berre 2 gardar, Ålhus og Hegrenes, som betaler skatt. Resten av gardane ligg anten øyde, eller er ute av stand til å betale skatt. Før *den store Mannedauden* var det 60 bufaste bruk i Jølster.

Juklestad og Sandnes

1567: Gudmund betaler 1 geiteskinn i leidang (skatt).

1585: Helgheimskyrkja og prestebolet på Jølster eig kvar eit pund i Juklestad.

1590: Landskylda er 1 ½ laup smør dvs. 4 ½ pund. 1 laup er tre pund og eit pund er 24 merker. Laup var binnet dei leverte smøret i, det tok ei våg som er ca 18 kg.

1629: Landskylda er no berre 1 laup. Skylda har blitt nedskriven, truleg grunna naturskade.

1646 – 1710: Landskylda er 1 laup smør.

Skatt 1647

Sandnes er øydegard, brukar er *lehnsmand Chrispinus*. Han hadde Juklestad også, utan at det er nemnt særskilt. Gardane vart etter skatteevne delte inn i heile gardar, halve gardar og øydegardar. Sandnes (og Juklestad) er gammal lensmannsgard. Det gamle tunet på Sandnes låg på nedsida av vegen, og der var det arrest. Fordelen med å vere lensmann var stort sett at ein slapp å betale skatt, men det var litt løn i tillegg.

Skattematrikkelen 1723

[illegible]

Skifte

Sorenskrivaren i Sunnfjord, 1821 - 1828, side 298 b. Kari Nilsdotter, Juklestad med Sandnes, død 1825. Det er litt over 253 riksdalar i buet.

Sorenskrivaren i Sunnfjord 1828 - 1836, side 446. Ole Nilsen Juklestad, død 1835. Ole Nilsen var mannen til Kari Nilsdotter, og buet vart gjort opp då ho døydde i 1825.

Matrikkel 1838

Amt:	Nordre Bergenhuus Amt
Fogderi:	Sønd- og Nordfj. Fogderi
Tinglag:	Jølsters Thinglag
Prestegjeld:	Jølsters Præstegjeld
Sokn:	Helgeims Annex

Gard nr. 1 Juklestad

1a. Ole Rasmussen. Gammal skuld 1 bismerpund 1 merke smør,
ny skuld 1 dalar 3 ort 4 skilling

1b. Daniel Rasmussen. Gammal skuld 16 merker smør,
ny skuld 1 dalar 7 skilling

Sandnes og Juklestad hadde tidlegare løpenummer 50, Juklestad med 1a og 1b, Sandnes med 1c.

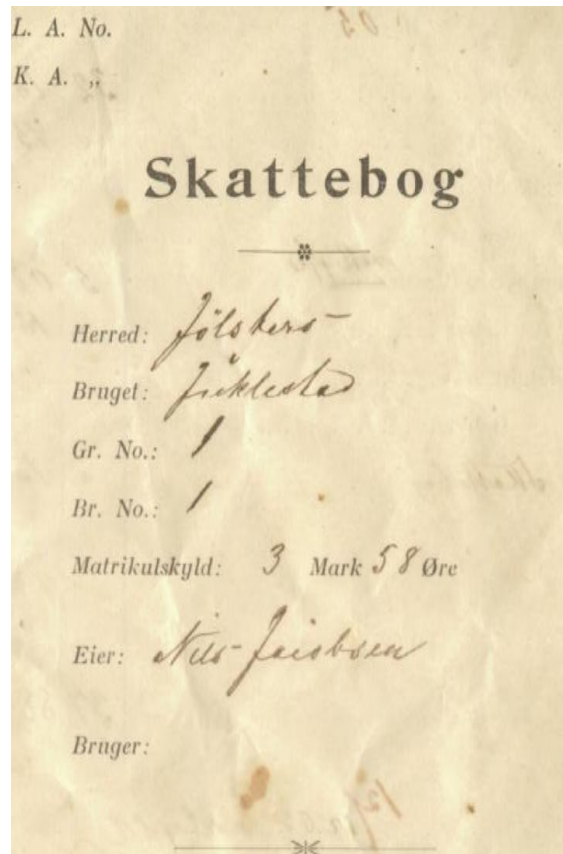
Matrikkel 1890

Gard nr. 1 Juklestad

1a. Bertil Nilsen, ny skuld 3,58

1b. Zakarias Sørensen, ny skuld 2,60

Merknad: Alm. skrevet Jukkelstad, Jukelstad

I 1905 var jordskatten kr 32,10 med gebyr på 45 øre. Prestetienda var på kr 5,03 med gebyr 15 øre. Lensmannen tok i mot betalinga. Skatteboka måtte også betalast, den kosta 15 øre.

Matrikkel 1950

Gard nr. 1 Juklestad

Bruk 1. Sverre N. Juklestad (sic), skuld 3,58

Bruk 2. Sakarias J. Juklestad , skuld 2,60

Bilde

Juklestad 16. mai 1961. Vegen, som no heiter E39, ser ut til å blitt utbetra nyleg. Fremst ser vi Jølstravatnet. På bildet til høgre ser vi den store låven på bruk 1 og det gule bustadhuset. Over bustadhuset ligg gamlelåven, eldhus og vedhus, og til venstre stabburet. (Fylkesarkivet).

*Sandnes, gardsnummer 2 i Jølster, 16. mai 1961.
Sandnes og Juklestad har tidvis vore drive som eit bruk
(Fylkesarkivet).*

Bruk 1 på Juklestad sommaren 1993.

Juklestad i mars 2013. Frå venstre låven som vart bygd i 1952 – 53, bustadhuset frå 1968 og gamlestova, der eldste delen sannsynlegvis er frå 1700-talet. Over gamlestova ligg stabburet til venstre og eldhuset/vedhuset til høgre.

*Juklestad i mars 2013. Bruk 1 midt på bildet og bruk 2 til høyre.
Fotograf: Leif Johnny Aarnes*

Gamlestova på Juklestad i 2012. Gamlelåven sto ved det store treet midt på bildet.

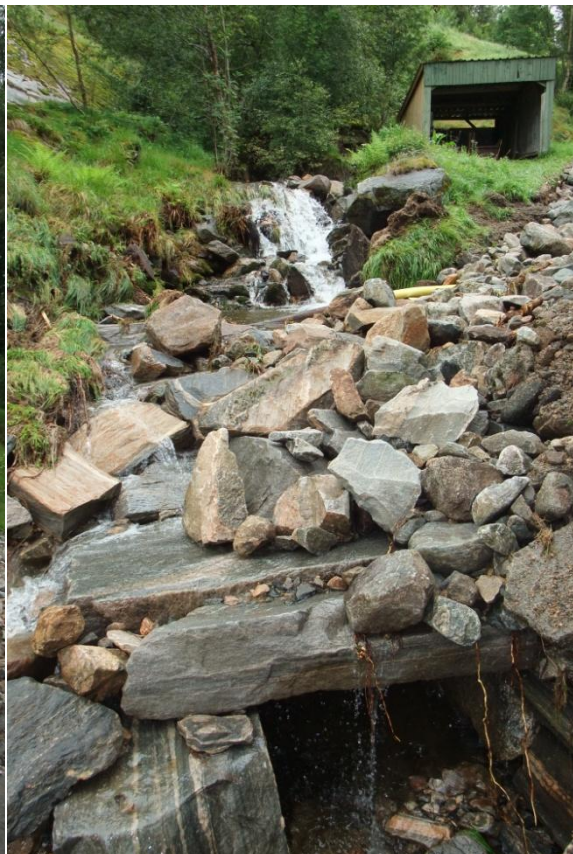
Frå venstre stabburet, sauefloren og kyrafjøsene. Stabburet står den dag i dag, men fjøsane er borte. Måleri av Sverre N. Juklestad.

Framføre ein av fjøsane. Det er truleg Nils Jakob som står med ryggen til.

Stabburet og eldhuset/vedhuset på Juklestad, 1. oktober 2012. Nils Jakob fekk i 2012 SMIL-midler til restaurering av stabburet.

25. juli 2011 kom det lokalt svært mykje nedbør på kort tid over Juklestad. Grova vaks opp og tok med seg store steinar, og vegen opp mot husa såg slik ut dagen etter. NVE snakka om at det var ein 500-års flaum. Juklestad har vore mykje plaga med flaum og ras opp gjennom tidene.

Sandnestunet

SANDNESTUNET 1926

før det vart rive og flytt.

Frå vinstre: 1. Løa som kom til Bygdø til Norsk Folkemuseum. Ho er vel frå omlag 1600. Arkitekt Vreim sa at ho er ei av dei eldste løe-type i landet.

2. Røykstova frå omlag 1820. 3. Smaleflore. 4. Dasset. 5. Nausteflore. 6. Bak nr. 5 ser vi Kårstova. Bak den stod Ei stove som var kjøpt på Seime i Breim. Men den ser vi ikkje.

Nedanfor nr. 2 stod Klebua som hadde stade på Toftene, og Kjellarbua som var bygd i 1723. Klebua er no på Sunnfjord museum. I vest for nr. 2 stod eldhuset.

Albert Joleik. Soga um Jølst.

I det gamle Sandnestunet stod ei løe med stall frå 1600-talet. Den vart flytta til Bygdøy, og sett opp att der i 1931-32.

*Løa frå Sandneset på Norsk Folkemuseum, Bygdøy 2010.
(digitalmuseum.no).*

Løa er stavbygd, en byggemåte som på Vestlandet har holdt seg fra langt tilbake. I midtrommet i løa ble kornet tresket. Ett rom på hver side, med jordgolv, var til oppbevaring av henholdsvis korn og høy. Inntil løa er det bygd en laftet stall, slik skikken var i Jølsterområdet (digitaltmuseum.no).

Ei matbu (klebu?) med særs grovt tømmer, òg frå 1600-talet, vart flytt til Sunnfjord museum i Movika. Dei bygningane som står att i dag, ei sperrestove og eit bur, er freda. Dei er frå etterreformatorisk tid.

Bu frå Sandnes på Sunnfjord Museum, Movika 6. oktober 2012.

Laurdagskveld på Bjørset. Sverre, Signy og Inga (systra til Signy) sit som nummer 2, 3 og 4 frå venstre.

Langs Jølstravatnet

Knud Knudsen 1888 – 1894. Parti ved Helgheim kyrkje.

Axel Lindahl 1880-1890. Helgheim kyrkje.

Knud Knudsen 1880 – 1882. På vegen mot Helgheim kyrkje.

Knud Knudsen 1880 – 1882. Parti ved Jølstravatnet.

Knud Knudsen 1885. Parti ved Jølstravatnet.

Knud Knudsen 1885. Parti ved Jølstravatnet.

Frå privatarkivet

Ansøgn.-No. 722 Police-No 703

POLICE

Hon. Nils L. Jøntvedt
Har anmeldt til forsikring i

JØLSTERS HESTEASSURANCE

Maaned	Dag	Værdi Kr.	Præmie	
			Kr.	Øre
Mai	29	Blakka Blakke heste 190	190	190

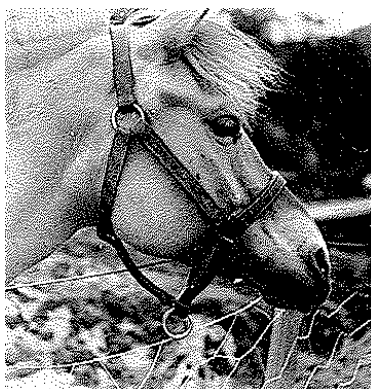
Denne police skal tjene som sikkerhed for, at det tab som eieren maatte lide paa ovenanførte dyr, skal blive ham udbetalt overensstemmende med foreningens love, eller de bestemmelser, som er tattede af generalforsamlingen.

Udstedt den 30/5 - 1915

For styret

N. W. Sandnes

Blakka var verd 190 kr, premiesummen var 1% av det. Hesten var eit av dei viktigaste dyra på garden og måtte forsikrast skikkeleg! Blanketten er feiltrykt, skrifta står på skeive.

Ein av hestane på Juklestad.

MEDDELELSE.

Herved meddeles at De ifølge nedenstående tildeling til hvert enkelt husstands-medlem i halvåret $4/11 - 20/4$ har ret til å bruke av korn og melvarer til Deres husstand ialt 85,4 kg. melverdi pr. kortperiode (4 uker).

Navn	Melverdi kg.	Navn	Melverdi kg.
Junkersbød Nils J.	11,2	Overført	
— " — Audna	8,4		
— " — Bertie N.	11,2		
— " — Marie N.	11,2		
— " — Elisa N.	8,4		
— " — Jakob N.	7,0		
— " — Olina N.	7,0		
— " — Mikoline	7,0		
— " — Læura	7,0		
— " — Ingrid	7,0		
Overføres	85,4	Sum	

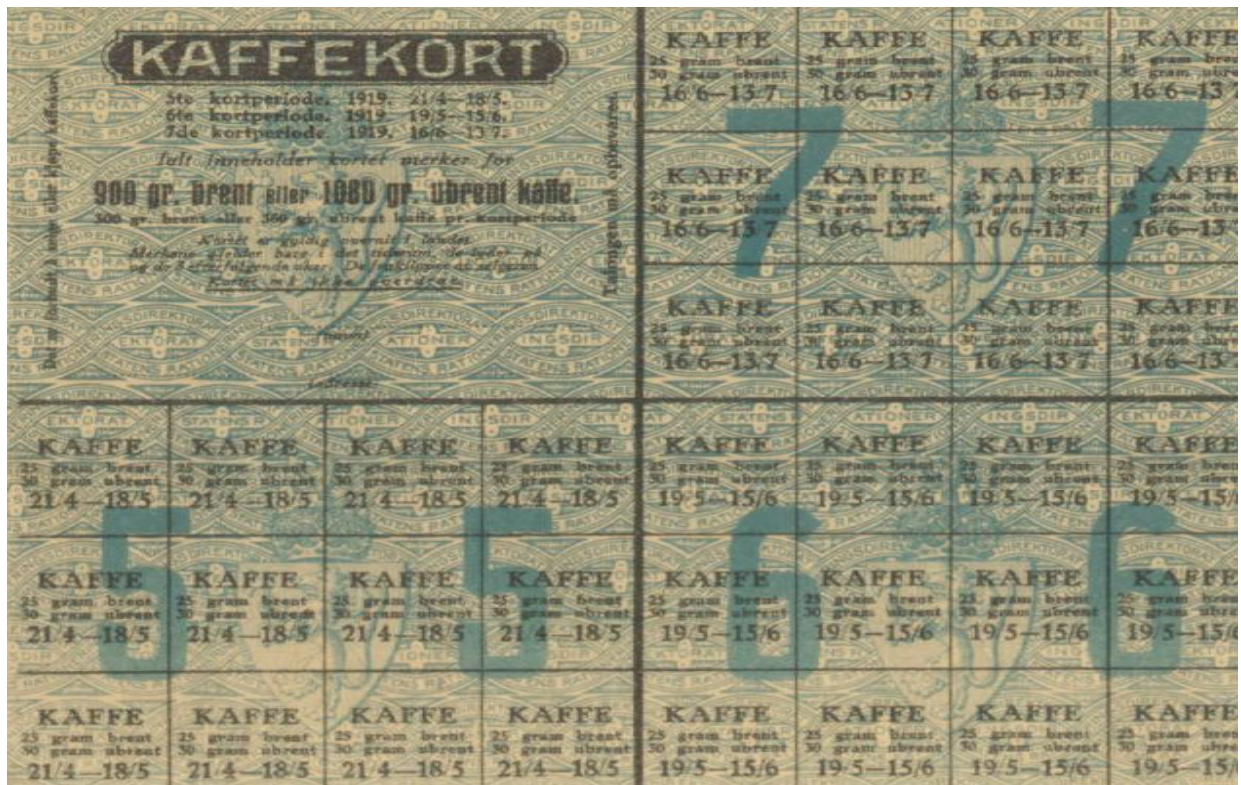
Ved fødsler, dødsfall og flytninger, som uopholdelig må meldes til provianteringsrådet, forandres husstandens rett til forbruk tilsvarende.

1 kg. melverdi er lik 1 kg. erter og bønner, 1,3 kg. rug og hvete, 1,4 kg. bygg, 1,7 kg. havre og blandkorn.

Jølster provianteringsraad provianteringsråd, den 1/2 191 9

J. Hoppringsdøl
(formann, forretningsfører)

Under og etter 1. verdenskrigen var det rasjonering på korn.

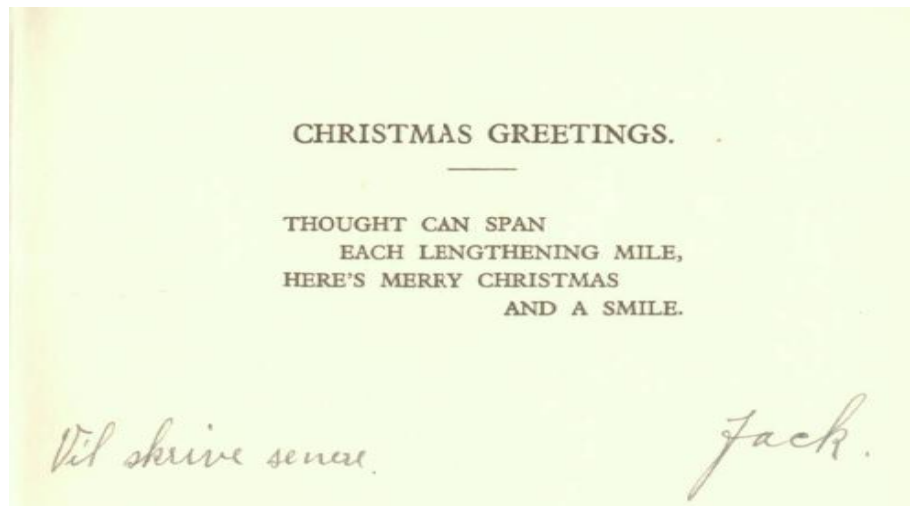
Kaffien var det òg rasjonering på, dette kortet er frå 1919.

Signy Eikås har vore hos meg
 i 2 aar frå 14-10-1934 til 1-10-1936
 og vist seg høle tida aa vere ei snild
 og pålitelig og dugande jente.
 Særlig renslig og snild med dyra,
 so ho har utført sit arbeide her til
 min fulde tilfredshed.
 Ho reiste her fraa etter eget ønske
 Bjørset 1-10-1936.
 Petrus Bjørset

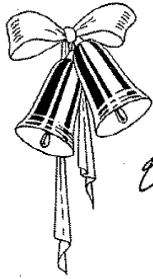
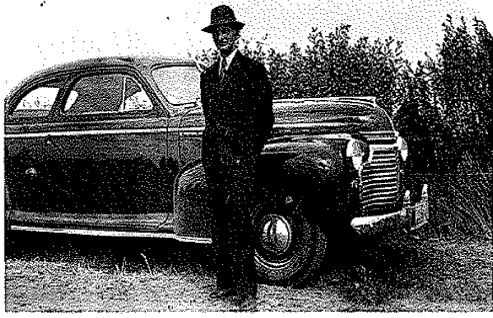
Signy tente på Jølster, og det var slik ho trefte Sverre. På Bjørset fekk ho ein god sluttattest.

Mars.	1937.	Transp.	829 55	30 00
13.	An 5 l. olje	1 01.		
17.	" 1 sek. Sildemel ^{26.00} 9.7 kg. fiske ^{3.88}			
"	" 1 - - Røggis ^{11.00} 1 gl. sadetgl. + tte. ^{0.57}	42 35.		
23.	Po. Remisse			50 00
Mai	3 An 1 kg ^{0.65} søpe ²⁰ soda ^{0.75} tobak ^{0.20} søpe + tte.	1 82.		
10	" 1 sek. hvitemel + tte.	40 40		
"	" Remisse			50 00
15	" 1 sek. hviteformel ^{13.50} + tte.	13 64.		
25.	" 1 - - Mais hel	17 68		
29.	Po. Remisse			20 00
juli	14 An 1/2 kg kaffi ^{1.00} 2 farin ^{1.24} + tte. ^{17.05}	2 87.		
28.	" 1 hvitemel. 1/2 grynemel.	57 45.		
August 1.	" 1/2 kg kaffi ^{1.70} 1/2 kg Tobak ^{75.} + tte. ²	2 47		
16.	" Po. Remisse			40
30	" 1/2 kg kaffi	172		
sept	27. " 2 kg farin ^{1.30} 2 kg rustingp. ^{1.30}			
"	" 1/2 kg kaffi ^{1.70} + tte. ^{4.}	4 34		
okt.	20 " 1 hvitemel.	40 40		
Nov.	18 " 1/2 sek. grynemel. ^{16.88.} + tte.	17 05		
20	" 1/2 - - Grooterust ^{15.25} + tte. ^{15.}	15 40		
"	Po. 10 sek. hark. 640.5 kg.			640 5
"	" balanse.			834 10
		1088 15	1088 15	
Desb.	An Saldo i ny regn	834 10		
	Po. Transp. godtgj. for 1937.			281
27.	An 1 sek. Mais mel. ^{20.50} + tte. ²⁰	20 40		
	Po. balanse			851 99
	Transp.	854 80	854 80	

"Herr Nils Juklestad i regn med A.B. Ardal. Kredit tid 1 mnd hvorefter forbeholdes 5% rente." I gamle dager var det vanleg å handle på bok. Garden gav det meste av det ein trong, men litt måtte kjøpast.

Bror til Sverre, Jakob (Jack), utvandra til Canada. Midt på 30-talet kom dette julekortet. Jakob døydde berre 32 år gammal i 1938, til Sverre si store sorg. Nils Jakob er oppattkalla etter han.

*Best Wishes
for the coming year*

*Berte jule og nyttårs
helsinger til Dykkalle.
Fotografiet paa anden
siden var taget i 1941
paa min tur som
og tok til prairien.
Eg har samme automob-
il som endaa, og har
kjört over 33000 mil
med den no.*

Beste Kleming:

Bert

Bertil, bror til Sverre og Jakob, utvandra til Amerika. Han var heime på besøk i 1953 eller 54. I Amerika kalla han seg Bert.

Sverre.

Ålesund september 1957

Ola Sandnes

rektor

Ålesund

Kjære Nils Juklestad !

Minnest eg ikkje feil, har du snart 85-årsdagen din og er då like gamal som kong Håkon .Eg vil då få ynskje deg til lukke med denne høge årsmålsdagen din og takke deg varmtog hjarteleg fordi du alltid har vore ein framifrå god og hjelpsam granne .Personleg har eg so mange ljose ,gode minne om Juklestad frå barndoms- og ungdoms-åra. Og i tankane kjem dei ofte fram no på mine gamle dagar. Her vil eg ta fram nokre av dei : Første minnet mitt om Juklestad er eit dødsfall. Det var Ho gamle Johanne ,kona til gamle Bertel Juklestad som døde,og Bergitta syster mi og eg var der og såg henne døy stilt og fredeleg. Det som eg minnest best er at ho Katrina Juklestad ,kona til Sakris JUKlestad bad dei lette på sjåen i den gamle røykstova med same ho utanda so sjela skulle få sleppe ut. Men Juklestad kom først inn i mi vesle verd då far din kom frå Årset til Juklestad .Eg var vel berre 4-5 år gamal den gongen. Første gongen eg minnes at vi kom i kontakt med dei nye grannane på Juklestad var ein gong dei vaksne arbeidde i Tegja. Borna var då med ,og ute i Grusholene kom første møtet i stand. Det var Bertel og Lodvik som rett nok var litt eldre enn eg.Lodvik eit år eldre og Bertel truleg 3 år eldre. Det vart innleiinga til eit kameratskap og venskap som varde livet ut. Men Bertel fekk tæring og døde i unge år. Vi var gode kameratar.Eg minnest skuledagane ,og serleg minnest eg nokre spanande turar i Årdsdalen der vi den tida laut hente sykjene .Dei reiste like inn om Fæmstestøylen og bort om Dalevatnet på "Innaforleida" .Då sette vi oss på hesteryggen og let hestane symje over vatnet med oss på hesteryggen. Det var morosamt. Og so fekk vi lange rideturar

heimover. Det var ikkje ofte eg var hos Bertel medan ^{han} låg sjuk. Det gjorde eit sterkt inntrykk på oss unge at Bertel so tidleg skulle døy frå oss. - Borna på Juklestad og i Sandnesa gjekk den tida lite og sjeldan inni "gardane" i Årdalen søndagane. Vi var mest på Juklestad. Der hugsar eg serleg at det var so morosamt å "kanne trebole". Det ^{var} ein leik der vi gøymde oss for kvarandre, og i dei gamle husa som det var so mange av var det lett å gøyme seg, serleg i den gamle Tingstova som hadde vore på Sandnes til 1822 og som tilslutt vart seld til "Kronen" og "Frisa". Om sommaren hadde vi store inntekter med å opne grindane ute på Strandene for turistane. Vi kappsprang med dei lange stykke for å opna grindane og tene 5 øre.

Først etter vi var konfirmerte kom vi meir i kontakt med Ola og deg. Då kom vi med i den vakne ungdomsflokken og utvida "vår verd" til Årdalen. Eg minnest kor flinke de Juklestadkarane var til å danse. Eg blei alle mine dagar ein rein "Klassmajor" til å danse. Det kom vel noko avdi vi fekk ikkje lov til å gå på dans, det var

syndigt. Og då vi vart so store at vi bestemte oss for å ta ansvaret for synda og danse utan lov, då var eg so lang og slåpen at eg skamma meg for å syne meg på dansegolvet utan når det var myrkt i stova. Seinare blei det heller ikkje at eg lærde å danse. Eg fekk ikkje ein gong tid til å ta det som "bifag". Men somrane var vi ofte i lag på fjellturar og på støylsvitjing. Ein sommar medan du var på eksersis var eg slåttekar på Juklestad. Sivert og eg slo full slåtteløda, hugsar eg.

Lodvik og eg var mykje i lag so lenge eg var heime. Og vi bytte brev so lenge han levde. Han var makelaus flin til å få istand moro. Rein skodespelar var han. Han kunne mellom anna herme og etterlikna, kven han vilde.

Men det var no jubilanten det galdt i dag. Det er med glede eg kan understøtte kor godt grannelag det har vore i din mannsald. Eg kan trygt seie at aldri har det falle eit uvenleg ord mellom Sandnesfolket og deg og ditt folk. Dette takkar eg deg for. Det er vel nok sjeldsynt at grannelaget har hatt ei slik fredsam og venskapeleg ånd. Så ynskjer eg deg helse og mange gode år framleis.

Hjarteleg helsing får oss!

Ola Sandnes

Brev frå Ola Sandnes til den tidlegare grannen Nils.

Du Sigmy på Fletke dialekt.

Èg huksar som barn du alltid sa:
"Me er fòdde i Mai og det er no så bra.
Finaste tida då alt tek til gro.
Fuglesongen ljomar og alt er fint no!"

Du var alltid fornuftig og grei.
Flink var du og i skule og heim.
Humøret i orden all dagen lang.
Du arbeidde og griska tralla og song.

I teneste var du på Raknberg fyrst.
Sidan på Loneland, tok du ein dyst.
Men så bestemte du deg for ut å fara.
Du miste frå Fletke og Fletkegarda.

Èg huksar på byggja han Karl i Hoja sa
Korfor fer du frå Fletke? Her er då så bra.
På Bjørseth du hamna og likte deg vel.
Blant fjell og Bre. Her vart du sal.

Èg har høyrte han Ivern kapa dig fort.
Du vart forelska og alt var stort.
Så du kom til Fekkestad etter ei tid.
Og her du levde og vart så blid.

Ho Mamma spurde lengtar du aldri?
Èg huksar du svarde det er ikkje fritt.
Jau om varane lengtar eg etter lufta frå fjær.
Og lufta frå sjøen når båten vart tjæra.

Men allst så vart det no folster for deg.
Med gode forhold og prima veg.
Og mannen var smil, og helsa var god.
Ja etter mine begrep så er det so.

Ja her er bratt på Fukelestad.
Så knea og ryggen må vere bra.
Og pusten i orden og alt må klaffe.
Og her kann du ikkje gå å daffe.

Gratulerer med dagen og helser deg.
Og dette er fattige ord i frå meg.
Gjev helsa vert bra og dagane mange.
Og smil og ver glad når dagane vert
långe.

På 70 årsdagen frå Klara.

Til Signy på 70-årsdagen i 1984.

Stadnamn Juklestad, gnr. 1 i Jølster

Normert form	Uttale	Bruk
Almen	'almen	1
Andersskreda	"andersskre:a	1
Bakkane	"bakaNe	2
Bakkegrinda	bake'grinda	1-2
Bjørnahiet	"bjøNahi:e	1
Bjørnaloga	bjøNa'lø:a	1
Blåbærbakkeflata	"blå:berbakefla:ta	1
Blåfjellet	'blå:fjeLe	Felles
Bukvia	'bu:kvi:a	1
Bøagarden	bø:a'ga:reN	1
Bøaløa	bø:a'lø:a	1
Einehammaren	"æi:nehamareN	1
Einehammarsskreda	"æi:nehamarsskre:a	1
Ekra	'æ:kra	1
Feta	'fe:ta	2
Fossen	'foseN	2
Gamletunet	gamle'tu:ne	2
Geila	'jæi:la	1
Geilane	"jæi:laNe	2

Geilegrinda	jæile'grinda	1
Hamarsåkeren	"hamarså:kereN	2
Hauslættet	'hæu:slæte	1
Høgebakken	hø:ge'baKeN	1
Høgeskreda	"hø:geskre:a	1
Hågarden	'hå:ga:reN	1
Hågardsgrinda	'hå:garsgrinda	1
Innlegda	"inlægda	2
Innlegdeåkeren	"inlegdeå:keren	2
Inste Juklestad	'inste "juklesta:	2
Inste Storegrova	'inste sto:re'gro:va	Felles
Juklestadbotnen	"juklestabotneN	Felles
Juklestadgrova	juklesta'gro:va	Felles
Kvernhusåna	"kveNhuså:na	5
Kvilet	"kvi:le	2
Kyrasvaet	"Ky:rasva:	1
Liabakkane	li:a'bakaNe	2
Lisjegrova	lisje'gro:va	1
Løklebakken	løkle'baKeN	1
Myra	'my:ra	2
Nakkane	"nakaNe	1
Nakken	"naKeN	Felles
Naustet	'næuste	1

Nauståkeren	"næustå:keren	2
Nilskvernhuset	'nilskveNhu:se	2
Ospehammaren	'ospehamaren	1
Raudsvora	"ræu:svO:ra	1
Samelkvernhuset	'sa:melkveNhu:se	5
Sandnesfjøra	sanes'fjø:ra	1
Sandnesstøylen	"sandnesstøy:len	Felles
Slåtteberget	slåte'berje	2
Slåtteløa	slåte'lø:a	2
Slåtten	'slåt*n	2
Smieåkeren	smi:e'å:keren	1
Småbotnen	"små:botnen	2
Stabbeskreda	"stabeskre:a	1
Storegrova	sto:re'gro:va	Felles
Storhammaren	"sto:rhamaren	2
Storåkeren	"sto:rå:keren	1
Storåkeren	"sto:rå:keren	1-2
Støylshamrane	'stølshamraNe	2
Støylsråka	'stølsrå:Ka	1-2
Støylsvegen	'stølsvæi:eN	1-2
Tegagrova	te:ga'gro:va	2
Tegavegen	tæ:gavæi:eN	1-2
Tegen	'te:jeN	2
Tegen	'tæ:jeN	1

Tjovahelleren	"to:vahiLareN	2
Tungrova	tu:n'gro:va	Felles
Tverrhesebakken	'tverhesebaKeN	1
Ureledgrinda	"u:relegrinda	2
Ytste Juklestad	'yste "jukk-lesta:	1
Ytste Storegrova	'yste sto:re'gro:va	1

Utdrag frå fylkesatlas.no.

Frå Fylkesarkivet

Fødde på Juklestad

Namn	År	Foreldre
Anders Peder Søren.	1852	Søren Simens., Synneve Andersd.
Brithe Randine Andersd.	1887	Anders Nilss., Pernille Søren.
Johannes Mosess.	1858	Moses Johanness., Taline Tollevd.
Pernille Søren.	1855	Søren Simons., Synneve Andersd.
Severine Eliasd.	1862	Elias Stephens., Sønneve Andersd.
Sønneve Cathrine Søren.	1849	Søren Simons., Sønneve Andersd.

Døde på Juklestad

Christi Søren. 1848

Johanne Olsd. 1851

Søren Simons. 1856

Vigde på Juklestad

År	Brudgom	Frå	Fødd	Brur	Frå/fødd
1860	Bertel Nilss.	Juklestad	1827	Johanne Torgerd.	Svidal 1815
1852	Ole Rasmuss.	Juklestad	1797	Johanne Torgerd.	Svidal 1816
1866	Zacharias Søren.	Juklestad	1828	Catharine Nilsd.	Gjesdal 1829

Emigrantar (over Bergen)

Sivert Jacobsen Juklestad, fødd 1884, flytt frå Jølster i 1903

Bertel Nilsen Juklestad, fødd 1901, flytt frå Jølster i 1924

Johannes Johannessen Juklestad, fødd 1903, flytt frå Jølster i 1924

1777: Skøyte til Nils Nilsen på Juchlestad

Sorenskrivaren i Sunnfjord II.B. 3a Pantebok 1763-1778 ”Lenet” pag. 506-508.

Publiceret ved almindelig Sommer Ting for Jølster Skibbrede den 7 Juli 1777

No 1319

No 2. C7mus/ 1777. ½ rdlr. Jeg underskrevne Christen Heiberg Sognepræst for Jølsters Præstegæld, gjør vitterligt, at have solgt og overdraget, ligesom jeg og herved sælger, skiøder og overdrager fra mig, min Hustrue, Børn og Arvinger, til den velagte unge Karl Nils Nilsen Sandnes, een Tre og Tyvende Part udi min eftter Skiøde af 12te Augusti 1773 eiende Heljems Annex Kiercke, under Jølster Præstegæld her udi Sundfiords Fogderie og Jølsters Skibbrede beliggende med proportioneret Andel udi Kirckens tilliggende Jordegods, Tiender og samtlige Pertinentier, for den mellem os aftalte og før accorderede Kiøbe Summa 98 rd og det paafølgende Vilkaar, neml. først at Kiøberen og hvo der i Tiiden eftter ham maatte blive Ejer af denne nu saaledes afhændigede 1/23de Part udi Kiercken, antager udaf Kirckens tilhørende Jordegods for denne sin nu til forhandlede tre og tyvende Part, det Brug udi Gaarden Jucklestad, der for nærværende Tiid bruges som et underbrug under gaarden Sandnes (med hvis Ejer altsaa Kjøberen selv haver at afgjøre, om og hvor mange af bemeldte Gaard Sandneses Huuse, Jucklestad formodentlig maatte tilhøre) skyldende 18 Mrk Smørs Leje, med bøxel og Landskyld, uden at tilregne sig nogen videre Ret til, Deel udi, eller Raadighed over nogen af de øvrige Kierckens Gaarder men at dette bemeldte Brug udi Jucklestad asigneret og forbliver ved denne Kirckens Tre og Tyvende Part for sig i Særdeleshed, og til dens Ejers Disposition i Besynderlighed. – og for det andet: at saa længe ieg og min Hustrue lever, forbeholder vi os alle Kirckens Tienders fulde Hævelse, samt hva der maatte gives for Begravelser inden i Kircken, og alle deslige smaae Indkomster; hvorimod vi og forpligter os til at sørge for og svare til saavel alle de af Kiercken gaaende aarlige Skatter og Contributioner, undtagen hva sig Jorde Skatterne med Odelskat og Rostieneste udaf det til denne Kierckepart nu assignerede Jorde Brug udi Jucklestad betræffer, som nødvendig alt tillige med gaarde bruget her eftter bliver for den Kiøbendes egen Regning; Saavelsom og all sædvanlig fornødne Tilsyn og aarlig Reparation paa Kiercken, forsaavidt icke

nogen særdeles uLyckelig Hændelse skulle jndtræffe, i hvilket Tilfælde da og Kiøberen for denne sin tre og tyvende Part faar at tage en proportioneret Deel Med udi Byrden; Men naar vi begge ved Døden er afgangne da nyder denne Tre og tyvende Andel udi Tienderne, og begravelserne udi Kiercken og videre, Ligesom han da og for en tre og Tyvende Deel Contribuerer til alle Kirckense udgifter og hva endelig extra ordinaires Paabud af Kiercken angaar, da Svarer vel jeg og min Hustrue, saalænge vi Leve, og Tienderne med øvrige ommeldte smaa Indkomster af os hæves, hvad der allernaadigst plejer at bevilges til andre Kierckers Reparations Hielp og af brændte Præstegaarders opbyggelse, men udi alle andre extra ordinaire Paabud og Skatter, som ellers om saa ske skulde, Maatte allernaadigst blive paalagt Kiercke Ejeren at udreede, bør og Kiøberen for sin 23de deel tage andeel. – og som da Kiøberen merbemelte Nils Nilsen Sandnes har rigtig betalt og erlagt kiøbe Summen som meldt med Halvfemtesinds Tyve og otte Rigsdaler Dansk Courant, saa skal og denne ham nu saaledes overdragne Een Tre og Tyvende Part udi Heljems Annex Kiercke med dertil assignerede og følgende Jordebrug udi Jucklestad, samt Andeel udi alle øvrige Kirckens Pertinentier, alt paa den maade og under de Vilkaar, som foranført ere, herefter følge og tilhøre, som en nu af ham sig til forvervede rætmæssig Ejendom, ham, hands Hustrue og Arvinger i alle Maader upaa ancket og upaataalt, Ligesom jeg og for dette Kiøb bliver hannem fuldkommen Hiemelsmand eftter Loven. Hvorhos dog i allerunderdanigst følge Forordningen af 25de Febr. 1733, bliver til Kiøberens allerunderdanigste efterretlighed at jnddrage den 3die Part udi de paa Kierckerne i Norge allernaadigst udgivne Kongel. Skiøder, saalaydende:

#

Dette til Bekræftelse under min Haand og Segl.

Datum Aalhuus Præstegaard d. 3die July 1777.

Christen Heiberg L.S.

At jngen aparte Kiøbe-Contract af os herom har været oprettet testerer

Christen Heiberg Nils Nilsen Sandnes
Med paaholden Pen.

1781: Skøyte til Ole Nilsen på Juchlestad

Nr. 2 C7 ½ Rd. Kiændes Jeg underskrevne Nils Nilsen Sandnes eller Juchlestad og hermed vitterligtgiør at have Solgt og afhændet, Ligesom jeg og hermed fra mig og mine Arvinger aldeles sælger skiøder og overdrager til Den Velagte Unge Karl Ole Nilsen Sandahl som agter at ægte min Søster Karj Nilsdatter, den mig efter skiøde af 3de Julj 1777, tilhørende 1/23 Part udj Helgems Annex Kiercke under Jølsters Præstegæld tillige med de udaf Kierkens gods til denne Pant assignerede, og følgende 18 mrk. Smørs Leje med bøxel og Landskyld udj Gaarden Juchlestad i Jølster Skibrede og Helgems Sogn beliggende, for den samme Summa, som jeg selv der mig af hans Velærværdighed Hr. Christen Heiberg tilkiøbt haver 98 rdr. skriver Halv Femsinds Tiuge og otte Rigsdaler Dansk Courant. og som Kiøberen, bemelte min tilkommende kiære Svoger Ole Nilsen mig for fornævnte Kiøbe Summa fornojet haver, saa skal og denne Een Tre og Tyvende Deel udj Helgems Annex Kierke tillige med Disse samme Kierke Part følgende atten Mærker Smørs Leje efter dags tilhøre ham og hans arvinger tilfuldekommen Ejendom med alle deres tilliggende herligheder og Rettigheder, paa samme Maade og under de samme Vilkor og forbindtligheder, som det mig af Hr. Heiberg overdraget er, og for bemt. mig derpaa Meddelt Skiøde udviiser, som til den Ende hermed in originals følger og overleveris hvor for uden han bliver pligtig at holde min gl: Moder, hans tilkommende Sviger Moder Kari Jonsdatter Sandness det Kor og Leve brød, som Jeg hafde tiltænkt hælde, neml: Aarlig at yde til hælde saalænge hun lever Trende tønder Hafre Korn og 2de V: humel Korn samt føede for hælde Tvende Kiøer, Et ung Fane?? bæst, En Kalv og otte Smale Creaturer. Ligesom og endelig i Allerunderdanigst følge forordningen af 25de Febr. 1733 til Kiøberens efterretning her bliver at jnddrage den 3die Part udi de paa Kierkerne i Norge Allernaadigst udgivne Kongel: Skiøder saalydende:

Dette til bekræftelse under min haand og boe Merke, samt om bedet de 2de undertægnede Dannemænd dette mit Skiøde tillige med mig til vitterlighed at ville underskrive og forsegle. Ligesom og attesterit, at jngen aparte Kiøbe Contract herom imellem os har været oprettet.

- Datum Biørset den 3die Novembris Ao 1781.

Nils Nilsen Sandnes
Med paaholden Pen

til vitterlighed efter begier
Jon Nilsen Mochelbust Ole Olsen Ordahl

(L.S) Med paaholden Pen

Publiceret ved Almindelig Høste Ting for Jølster Skibbreedes Almue paa Tingstædet Biørset den 5te Nov: 1781 Udj Tingbogen anført, og udj Ejendoms Protocollen Pag: 763 ordlydende indført, samt at den solgte Ejendom icke befindes Pandtsadt.

testr. Hans Arentz

1781: Skøyte til Ole Nilsen på Sandal

No. 2. C7. ½ Rd. Kiændes Jeg underskrevne Nils Christensen Sandahl og hermed Vitterligt Giør at have Solgt og overdraget, Ligesom Jeg hermed fra mig min Hustrue og øvrige Børn sælger, skiøder og overdrager til min Kiære Søn Ole Nilsen Juchlestad mit Ejende og paaboende Jorde-brug i Gaarden Sandahl, skyldende eftter mit derpaa havende Skiøde af 10de Juny 1747, 1 pund 6 Mrk Smørs Leje, mod Bøxel og Landskyld, udj Jølster Skibbrede og Aalhus Sogn beliggende; og som bemt. mins Søn Ole Nilsen Mig for Kiøbe Summen – 54 Rd, skriver Femti og Fire Rigsdaler Dansk Courant fornøyet haver. saa skal og disse Et Pund og Sex Mærcker Smørs Leje udj Gaarden Sandal, som hans Odel hereftter følge og tilhøre ham og hans Arvinger med alle dets tilliggende herligheder og Rettigheder, af hvad Navn Nævnes kand, saavel uden som inden Giærdes, indtet undtaget i nogen Maade at hans jo samme hereftter, som sin nu forhvervede Lov Mæssige Ejendom Maae sig saa nyttig og gavnlig giøre som han bæst Ved, og ellers Lovlig skee kand. Dets til bekræftelse under Min Haand og Boe Mercke, samt ombedet de 2de Undertegnede Dannemænd dette mit Skiøde med mig til Vitterlighed at ville underskrive og forseigle. Ligesom og attesteres, at ingen aparte Skriftlig Kiøbe Contract herom har Været imellem os oprettet

Datum Biørset den 3die Novembris Ao 1781.

Niels Christensen Sandahl

til Vitterlighed eftter begiær med paaholden Pen.

Joen Nielsen Møchelbust

Ole Olsen Ordahl

(L.S)

Med Paaholden Pen

Publiceret ved almindelig Høstething for Jølsters Skibbredes Almue paa Tingstædet Biørset og udi Tingbogen den 5te Novembr: 1781 anført, og udj Ejendoms Protocollen Pag: 764 ordlydende indført; samt at den over dragne Ejendom icke befindes Pandtsadt, ej heller Sælgerne Med Noget Værgemaal Indesidder

testr. Hans Arentz

Sonen til Ole og Kari, Jens, tok seinare over garden i Sandalen.

Nr. 7.224. 1887. Ark-No. 1277
1885. Julekalender 17987-1888
38

Tariff-No. **10.** Fire og Tyve Kroner.

For et Beløb af over 2500 Kr. og ikke over 3000 Kr.

Munkvåg Skøde

Underliggende Bertil Nilsen
 Juklestad sælger, skøder og over-
 drager hermed til min Broder Jakob Nilsen
 Juklestad mit eiende Brug i Gaarden Juklestad i
 Julekalender Thinglag Lk 1. Med 1. af Skjold nr. 1-3-4.
 med påstaaende i tilhørende Huse til og
 underliggende Herligheder og Rettigheder for en omfrem
 Købesum Kr. 1.600 et tusend seks hundrede Kroner og
 forøvrigt paa følgende Betingelse:
 Køberen svarer mig og min Hustru Johanne Torgersdatter
 et qartligt Levekaar af Gaarden saa lange vi lever, efter
 Dags dato opstillede Kaarbræv.
 Tilsvarende angaar det mig foran besjættede Akaar ansees
 dette til en aarlig Verdi af Kr. 160 et hundrede og seksti Kroner
 Køberen skal erholde Kaarkreaturerne efter Bøgeren og ka-
 rones Død, uden at de øvrige Arvinger efter Loven
 derom skal gøre nogen Paastand.
 Da Købesummen er mig betalt, saa skal nevnte mit
 Brug i Juklestad af Kr. og Skjold herefter følge og tilhøre
 Køberen Jakob Nilsen Juklestad som hans sande
 og retmæssige Eiendom, og bliver jeg for Overdragelsen
 hans Hemmelmand efter Loven.

Juklestad den 31. August 1887.

Julekalender 17987-1888
 Nr. 7.224. 1887.

Stempel-Tarif No. 10.

24 Kroner.

For Beløb over 2500 Kr.

men ikke over 3000 Kr.

Carsten

Philoff

Kjøde.

Underkegnede Jakob Nilsen Juklestad selger Kjøder og overdrager herved til min søn Nils Jakobsen Juklestad det ned Kjøde af 31te august 1887 tilkjøbte brug i Juklestad i Jølsters Thingdal og prestegæld ~~gabrams~~ brug no. 1 af skuld mark 3.58 med paastaaende huse, til og understiggende herlighed og retligheder samt forpligtelser for en Kjøbesum af 2000- to tusinde - Kroner der erlægges ved anstundte nykøb og forøvrigt paa betingelse at Kjøberen svarer mig og min hustru et aarligt leuebæst af gaarden saa længe vi lever efter den i dag aftegnede Kaa-kontrakt.

For det stemplede papiers skuld ansettes den aarlige værdi af her navnte Kaa til 200- to hundre - Kroner.

Gaarden modtages i dag og herfor for Kjøberens regning og resikta samt svarer han alle gaarden paastaaende skatter og afgifter.

Desuden skal ~~af~~ Kjøberen have ret til en huse samt hvorpaa han opføres bygning, paa et trykt sked hvorsom helst paa gaarden.

For overdragelsen af eiendommen ~~skal~~ siges skal tilhøre Kjøberen som hans sande og retmæssige eiendomme og bliver paa hans fællesmandskabet efter loven.

Juklestad i Jølster den 18de mai 1903.

Som Kjøber.
Nils J. Juklestad

Som selger.
Jakob N. Juklestad

Page 77 - 56

9/3/6

REMEMBER

Buskopen og gardsreiselskopane og innbuett vert
verdssett til kr. 2000.-to-tusund-kroner. Av kjøpesummen skal
kr. 3600.-tre-tusund-seks-hundre betaltast innan 1. januar
1946. Resten skal gå til heil innløyseing av pantelånet mitt i

delster Sparebank når det dagfell til rentebetaling i januar 1946.

Om eit av borni mine so skulde ynskja det, skal det have rett på eit mål jord til full eigeedom til byggetuft på ein trygg og lagleg stad på bruket.

Juklestad den 15. juni 1945.

Lucas N. Juklestad
som kjøper.

Vibe Jakobsen Juklestad
som seljar.

Lensmannsboka, av Yngve Nedrebø

23. oktober 1952 fekk Statsarkivet i Bergen tilsendt ein liten pakke som inneheldt ei dagbok frå 1600-talet. Avsendar var skulestyrar Cornelius S. Schilbred på vegne av bygdeboknemnda i Bamble i Telemark. Boka var funnen på eit loft der, og hadde påkalla interesse, men sidan det viste seg at ho var frå Jølster i Sunnfjord, vart ho send til Statsarkivet i Bergen. Boka fekk plass i dokumentsamlinga, og ligg der som objekt B-120. Boka vekte oppsikt, og dei første åra kom mange og ville sjå boka, og det vart laga avskrift av delar av henne. No har vi laga ny avskrift, og lagt henne tilgjengeleg for alle som vil lese i henne på internett (<http://www.hist.uib.no/arkivverket/sab/lensmann.htm>) og vi vil her gje opplysningar om bakgrunnen for denne spesielle kjelda.

Frå 21. til 24. november 1704 var sorenskrivaren i Sunnfjord på Nærboe i Jølster for å gjere opp buet etter avdøde lensmann Jens Nielsen. Det var eit rikt bu, med aktiva på opp mot 500 dalarar, med jordegods, ganske mykje sølv og gull, og eit rikt utval av reiskapar. Men det som er mest spesielt i buet, er ei boksamling på godt over 50 bøker.

Enkelte av arvingane var likevel skuffa då registreringa var ferdig. Svingersonen (og påtroppande lensmann) Hans Sandnes meinte at store verdier var borte, for arvlataren hadde snakka om fleire hundre dalarar i pengar, og dei let seg ikkje finne ved registreringa. Tvisten kom opp på tinget, men vart raskt lagt bi. Der var ikkje meir å hente. Om lensmannen i godt lag hadde teke ekstra i om rikdommen sin, eller om ein av sønene kan ha vore i pengepungen før skrivaren kom til gards, får vi nok aldri vite.

Sjølv om skiftet hadde vore det eineste vi kunne bygge vår oppfatning av Jens Nielsen på, ville vi ha sett at han var ein mann langt utanom det vanlege. Skiftebrevet gjev berre namn på 21 av bøkene, men det er nok til at vi ser at biblioteket hans famna vidt. I tillegg til dei vanlege religiøse skriftene finn vi legebøker, juridisk litteratur, kjempevisebok, fleire historiebøker, ei bok om "Naturens undre" og eit par bøker kalla "Compendium Cosmographie" (om kosmos).

Jens Nielsen var fødd i Jølster 19. april 1627 som son til gardbrukaren Niels Andersen (1600 - 1669) og prestedottera Brithe Jacobsdatter (1604 - 1669). Farfaren Anders Crispinussen (ca. 1570 - 1643) var presteson, men kom midt på 1590-talet til Nedrebø som gardbrukar. Han var i eit par periodar lensmann.

Jens fekk neppe skulegang og opplæring utover det soknepresten, foreldra og bestefaren kunne gje han. Men interessene for lesing og skrivning har nok vore rimeleg gode i familien, og guten har vore lærevillig. Det praktiske har nok likevel hatt den viktigaste rolla i opplæringa hans. Han var einaste barnet til foreldra, og tok alt i 1649 over ein del av bruket faren sat med. Same året gifta Jens seg med Brithe Larsdatter Løset (1629 - 1706), og han står som gardbrukar i 55 år, til han døydde sommaren 1704, 77 år gammal. Då hadde han fire søner og to døtrer i live.

Skulle nokon tru at den boklege lærdommen eller interessene for bøker, lesing og skrivning stod lågt i kurs i Jølster på 1600-tallet, bør dei revurdere si oppfatning. Frå Jølster er det teke vare på ei rekke med dokument, og mange av dei stammar frå slektskrinsen rundt Jens Nielsen. Universitetsbiblioteket i Bergen har ei graduale med påteikningar frå Jølster frå først på 1600-tallet. Der finn ein eldste nedteikninga av salmen "Naar Jeg Betencker Tid og Stund", som salmehistorikarane trur er den første lutherske salmen som er skreven i Noreg. Dei trur den er laga av soknepresten Peder Nielsen (død 1607), prest i Jølster og stefar til Anders Crispinussen Nedrebø, Jens Nilsens bestefar. Og vi finn eit dikt datert i 1654 og stila til Berte Jacobsdatter, Jens Nielsen si mor. Vi finn og eit par dikt Jens Nielsen sjølv har sett på papiret og forært dei sørgande presteenkjene Maren Finde og Karen Bøgh.

Og vi finn ein salme til, "Til Jesu bord er min attrå", sett saman tidleg på 1700-tallet, og kan hende dikta av prestekona Anne Cathrine Clausdatter Gammel (Korteligen sammensat af den som Guds Rige Rolighed Forlanger, - trykt i Hyrdingrøysta 8/1954, s. 113). Og som næraste nabo til Jens sat i åra han tok til med skrivninga av dagboka den lærde soknepresten Jacob Maschius (ca. 1630 - 1678), diktar, teiknar og kopparstikkar. Det mangla ikkje på inspirasjon.

Jens kom tidleg med styre og stell i bygda. I 1653, då han 26, vart han teken til lagrettemann, og i 1677 vart han lensmann i Jølster etter slektningen Crispinus Tollefsen Sandnes (1612 - 1677). Han hadde ombodet livet ut.

Kva inneheld boka?

Jens må ha vore nysgjerrig av natur, og hans interesser synest nesten ikkje å ha hatt grenser. Vi kan rekne med at han stadig gjorde turar til Bergen, og stiftet kjende han nok også godt. Men større deler av verda fekk han neppe nokon gong sjå. Men det sette ikkje grenser for kva han ville vite noko om, og det hindra han ikkje i å samle stoff om finnane sitt språk, nedteikne opplysningar om tyrkarane sitt presteskap, deira religion og juridiske system, om jødane sine ritual ved omskjæring, truloving og andre "latterlige Cæremonier oc Andet Daarligspil", sette på papiret opplysningar om malebarane sitt språk og santivane sin teljemåte. I tillegg skreiv han vers til prising av leveren, lage lister over lensherrane på Bergenhus og superintendentane i stiftet, og registrere opplysningar om dødsfalla i Jølster - mellom anna.

Som regel registrerer han berre fakta, men innimellom legg han fram sine tankar og sine meiningar. Vi må tru han flirte då han gav eksempel på tidleg "piercing" hos dei tyrkiske munkane: "mere som met Latter er at optage, de haffue stuckit hul i giennem forhuden, paa deris Blusel, huor vdi de drage Ringe aff Jernn eller sølff, vege en part 3. eller 4. pund, paa

det de ingen Veneris værck skal begaa met noge quinde". Men han kunne og gje uttrykk for det om han var misnøgd, 13. april 1685 døydde Marite, enkja etter Rasmus Ørebø "I stor fattigdom oc Ellendig -men vislige ver gud oc Hiemmelen som er en Enckeris Dommer oc Forsuar, straffue dennem som Hinde skulle forsørge oc haffue I forsuar det vel viselig gud betale En dag, met same Maal -NB Som skiette en deis verre".

Dagboka inneheld no 256 sider og er hefta saman med eit omslag i litt grovare papir. Formatet er 10 x 16 cm. Boka ber tydeleg preg av at den har vore boren med i ein lomme. Det må ha vore nokre fleire sider i boka, for i ei avskrift frå 1750-talet er det med opplysningar som vi ikkje lenger finn i henne.

Dei som overtok boka har nytta dei få sidene som stod att som blanke då lensmannen døydde. Mellom anna er opplysningane om prestane i Jølster ført ajour først til 1763, deretter til 1819.

Kvar fann han opplysningane?

Opplysningane om tyrkarane er rekna som unike, og ein har meint det ikkje har vore råd å finne ei trykt bok tilgjengeleg i Skandinavia i 1670-åra med desse opplysningane. Men det skulle ikkje vere nokon som helst grunn til å tru at det er lensmannen sjølv som er forfattar av denne delen av boka. Det Jens Nielsen skriv om tyrkarane og jødane må han ha henta frå ei og same bok. Han viser til kva for kapittel han har funne opplysningane i, og vi ser at han siterer frå kapitla 1 - 2, 11 - 14, 16 - 17 og 21. Av teksten ser vi at den boka han har bygd på må vere sett saman i Danmark. Vi veit at det der fanst ei bok kalla "Compendium Cosmographie". Ho var sett saman av Hans Nansen (1598 - 1667), seinare borgarmeister i København. Boka hans skulle vere "En kort Beskriffuelse offuer den gantske Verden, huor udj befattis fornemmeligen om Himmelen, Soel oc Maane, sampt de andre Planeter og Stierner". Denne boka kom ut i København i 1633, med nye utgåver i 1635 og 1638. Vi har ikkje sett noko eksemplar av denne gamle boka, men ville ikkje verte overraska om vi der ville finne det stoffet som utgjer første del av lensmannsboka.

Men storparten av boka har lensmannen sjølv laga, notatar om hendingar i bygda, eller opplysningar han har fått gamle folk til å fortelje, som han sjølv skriv i omtalen av prestane i Jølster.

Manuskriptet si vandring

Dagboka kan godt vere den boka "Cosmographie" som dottera Johanne Jensdatter på Sandnes i Jølster arva i buet etter faren i 1704. Den boka var verdsett til 2 mark. Johanne vart buande på Sandnes til ho døydde i 1736. Boka synest ha vore på Sandnes i generasjonane etter Johanne. Bruket vart teke over av sonen Nils Hansen (1694 - 1761), og etter hans tid av dottera Kari Nilsdatter, gift med Ole Nilsen (1760 - 1835). Det var på auksjonen i 1836 etter sistnemnde at boka dukka opp att.

Men på 1750-tallet må boka ha vore lånt ut til soknepresten Ole Hanning. Han skriv om henne: "Udi en skreven Bog som findes blant bønderne paa Jølster, hvor udi Mand efter Mand har indført hvad mærkværdigt i deres Tiid er passeret samt hvad dem af sine forfædre er berættet, findes og efterskrevne liste paa de Præster som fra Alders Tiid indtil denne Tiid har betient Jølsters Præstekald". (Sitert her etter Egil Øvrebø i Jul i Sunnfjord 1990.) Ole Hanning nytta boka og laga sjølv eit manuskript der han dels skreiv av frå lensmannsboka, dels la til eige stoff, og stoff frå andre kjelder. Ole Hanning døydde i 1763, og då kom både lensmannsboka og manuskriptet til Ole Hanning attende til Sandnes.

Sokneprest Christen Daae var til stades på auksjonen etter Ole Nilsen Juklestad (Sandnes) (1760 - 1835), og kjøpte med seg eit kvitt skrin og ei øskje, begge med gamle papir. Lensmannsboka og andre papir kom nok då til prestegarden, og lensmannsboka har vel gått inn som del av prestearkivet, og der vart boka truleg liggande i innpå 50 år. Inne i boka ligg det no eit brev til prost Johan Fredrik Lampe (1811 - 1888) i Bamble, datert 22. februar 1876, men brevet har ikkje på nokon måte har med boka å gjere. Men frå andre kjelder veit at han hadde fått hand om boka seinast i 1884, for 27. mars det året sende han eit brev til sorenskrivar Steen i Førde der han nemner "et gammelt Manuskript, der omhandler forskjellige Ting og indeholder Præsterækken i Jølster, avskrevet af Lensmand i Jølster Jens Nilsøn". (SAB. Privatarkiv 51 Sorenskriver Steen. Boks VIII, legg 88)

Series pastorum (Presterekkja) - utdrag

Sognepræster til Jølster fra Aar 1513

1. Frater **Johannes** 1513 har uden Tvivl været den første evangeliske Præst her, var en Svenske, fødd i Stockholm, og foregav at have prædikeret for Kong Hans.

2. Hr. **Anders** 1536, nævnes næst efter Christoph: (1539). Han må ude tvivl ikkun have tjent føie Tiid; thi under bemeldte Aar finds I en af Capitulets protocoller en anmeldt, navnlig segv: (?)

3. Hr. **Hans** skal og have været en Munk: han reiste fra Jølster Aar 1540 til Holmedal og derfra ansadt som Præst i Sogn hvor han døde.

4. Hr. **Søren**, ankom til kaldet 1541, døde her 1563

5. H. **Crispinus Johanesen** fra Sogn ankom til Embedet 1565, holdt sin første Prædiken i Helgems Kirke St. Michaelis Dag; Han var præst hersteds i 7 Aar og døde i Sandalen, Dagen efter Nye-Aarsdag i Aaret 1572. Af sin særdeles Fromhet og Guds frykt var han bekjendt, var og elsket og æret alle vegne for same af Alle. I dene Anledning tillagde men ham det Prædicat: den Hellige. Hans Hustrue skal have været en bondepige fra Gaarden Huus, ved Navn: Kari Tollevs Dr., som efter sin manns død boede på Enkegaarden Sandal der den Tiid var underlagt Præstegaarden. Disse Ægtefolk havde til sammen disse Børn: Tollew Crispinusen Juchlestad, Anders Crispinusen Nedrebøe, der begge efterloed seg Afkom fra hvem mange i Præstegjeldet af Almues-Folk, desiendere.-Nemlig i 6 nedstigande Linie fra sidstmeldte besidder end een Familie And: Crisp: Gaard i Nedrebøe.

6. Hr. **Peder Nilsen** ankom til Embedet 1572 og døde 1607. Han fik sin Fromands Enke, Kari Tollevs Dr., til ægte; disse havde i dette Ægteskab 6 Sønner og 3 Døttre, af Sønnerne som alle bleve klokkere, 2de i Nordfjord. Og 4re i Søndfjord. Han var den første lutherske præst. (Hyrdingrøysta nr. 1 2008)

19. Hr. **Christen Heiberg**, holdt sin første Præd. Ved Aalhuus VI Sdag e. Trin. 1765. Blev forflyttet til Strandebarne i Hardanger 1779. Nidkjær i sin Embedsførelse og nøie påseende ved Ungdommens Undervisning. Er fød 4/8-25. Kaldet til Cap.p.p. Kingservik(?) i Hard. 1797. Resid. S. sl., 7 Decbr. 64 Sognepr., han var gift med Engel M. Christie med hvem avlet Børn: 1 Dr. sex Søn. 1 Dr.

(Hyrdingrøysta nr. 3 2008)

Lensmenn i Jølster 1590-1988

Av Einar Veiteberg

I gamle skrifter er lensmennene ofte nemnde «bondelensmann». Det vil seie: Det var vanlege bønder som av futen — seinare amtmannen — vart tilsette som lensmenn. Dei var tenarane til fut og skrifvar, skulle syte for å registrere dødsbu, drive inn skatt, og elles gå embetsverket til hande der det vart kravd. Løna var skattefritak, og sportlar frå forretningane dei stod føre. Lensmennene måtte kunne lese og skrive, men elles skilde dei seg knapt så mykje frå dei andre bøndene i bygda på 15-1600-talet.

Av dei 22 lensmennene i Jølst frå 1590 til 1988 er det minst 14 som er «bondelensmenn», fødte og oppvaksne i bygda. Dei fleste av desse var av Crispinus-slekta. (Crispinus Johannessen, prest i Jølster 1565-1572). Tre av dei var gardbrukarar i Sandnesa, og endå ein voks opp der, men kom seinare til Bjørset. To var gardbrukarar på Nedrebø, og ein voks opp der, men gifte seg med lensmannsenkja på Bjørset.

Dette kan tyde på at dei freista å halde lensmanns-ombodet i ætta, men det er berre ein gong at ombodet går direkte frå far til son.

Men lat oss ta lensmannsrekkja som jølstringane ved Statsarkivet i Bergen har gjeve meg (I lista står kvar lensmann oppført berre med dei funksjonsåra ein finn han i dei skriftlege kjeldene. Mange av lensmennene på 1600-talet var nok lensmenn både før og etter perioden vi fører dei opp med):

1.
Nils Ytre Årdal (d. 1611). Lensmann 1590-1591. Var gift med Anne (som levde i 1615). Tre søner. Dei åtte jord i Ytre Årdal og i Mo i Førde.

2.
Peder Olsen Indre Sandal. Lensmann 1598.

3.
Tollef Crispinussen Sandnes (ca. 1567-1636). Lensmann 1607. Gift med Synneve.

4.
Lars Rognaldsen Strand. Lensmann 1608-1612. Kom i strid med presten Jacob Hansen etter ei sak mellom presten og Anders Nedrebø, der lensmannen var med og sa dom — som gjekk presten imot.

5.
Anders Crispinussen Nedrebø (ca. 1569-1643). Lensmann 1615-1632. Bror til lensmann Tollef Crispinussen Sandnes. Gift med Johanne.

6.
Zacharias Arnesen Huus (d. 1663). Lensmann 1636-1638.

7.
Knud Bendiksen Bjørset (d. 1665). Lensmann 1639-1644. Gift med Åse Andersdr.

8.
Chrispinus Tollefsen Sandnes (1612-1677) Lensmann 1645-1677. Han var lensmannsson og gifte seg med lensmannsdottera Magdalene Zachariasdr. Huus.

9.
Jens Nilssen Nedrebø (1627-1704). Lensmann 1677-1704. Soneson til Anders C. Nedrebø. Gift med Brite Larsdr. Løset. Dagboka hans — «Lensmannsboka» — som dei fann på eit presteloft i Bamle i Telemark i 1940-åra, gjev gode og litande opplysningar om folk i bygda sist på 1600-talet.

10.
Hans Chrispinussen Sandnes (1645-1731). Lensmann 1705-1730. Son til lensmannen Chrispinus H. Sandnes og svigerson til Jens Nedrebø. Gift 1. m. Gunhild Knudsdr. Myklebust (d. 1678). Gift 2. m. Johanne Jensdr. Nedrebø.

11.
Tollef Hanssen Sandnes (1692-1780). Lensmann 1731-1780. Son til lensmann Hans Chrispinussen Sandnes. Gift 1. m. Brite Marie Ovesdr. Bugge (Bjørset). Gift 2. m. Else Osmundsdr. frå Bergen. Tollef budde først i Årdalsbakken, seinare på Bjørset. Han var lensmann for gardane under Svanøy i 1717.

12.
Jens Eriksen Nedrebø (1748-1794). Lensmann 1781-1794. Sonedotters son til lensmannen Jens N. Nedrebø, som han og hadde namnet sitt etter. Gift med lensmannsenkja Else Osmundsdr.

13.
Ole Ellingsen Veiteberg (1756-1823). Lensmann 1794-1821. Dotterson til lensmann Tollef Hanssen Sandnes. Busett på Bjørset, Hegrenes og Nedrebø. Gift med Lussi Hansdr. Søgnesand. Ved søknad dagsett 1. september 1821 bad Ole Ellingsen om å bli «entlediget» frå stillingen frå nyttår 1822. Vart funnen død på «Lensmannsflata» i Nerbedalen i mars 1823.

I tidsrommet 1590 til 1821 er det jølstringar — gardbrukarar — som er lensmenn i Jølst. Så kom det ein 90-års periode med endring på dette.

14.
Truls Anderssen Bruland (1794-1831). Lensmann 1821-1831. Truls var lensmannsson frå Førde, og søkte lensmannsstilling i Jølster 29. september 1821. Futen har — 6. oktober 1821 — skreve på søknaden: «Ved herved at tilstille Amtet en Ansøgning fra Truls Bruland

om at blive beskikket til Lehnsmænd for Jølster Skibredde i Lehnsmænd Ole Ellingsens Sted, der skal have ansøgt om at erholde sin afsked, undlader jeg ikke ærbødigst at meddele følgende min Erklæring: Foruden at de i Ansøgningen anførte Grunde medfører Sandhed, er Supplicanten meg bekendt som et ordentlig Menneske, og jeg er overbevist om, at der i Jølster skibredde ei gives en eneste Bondemand der er så duelig og bequem til at være Lensmand som Supplicanten. At dette også er Sørenskriver Landmarks Mening, derom er jeg overbevist, da han for mig har ytret samme Formening. Jeg innstiller derfor ærbødigst Supplicanten til at blive ansat som Lehnsmænd for Jølster Skibredde, med Tilladelse at boe i Førde Skibredde hvor han med Familie er etableret». Truls Bru-land vart tilsett som lensmann i Jølster 14.12.1821.

15.

Hans Brun Landmark (1802-1854). Lensmann 1831-1854. Busett på Eikås. Gift med Barbra Andrea Berg.

16.

Ole Paulsen. Lensmann 1855-1860.

17.

Jens Landmark (1835-1906). Lensmann 1861-1869. Son til lensmann Hans B. Landmark, busett på Eikås. Gift med Andrea Fredrika Eleonora Dorthea Fasting. I 1869 vart Jens Landmark lensmann i Luster.

18.

Andreas Lind (1841-1921). Lensmann 1870-1911.

19.

Søren Mosesson Øvrebø (1861-1942). Lensmann 1912-1937.

20.

Nils Olson Øvrebø (1886-1967). Lensmann 1937-1956.

21.

Erik Valaker (1914-1983). Lensmann 1956-1983.

22.

Knut B. Skurtveit (1950-). Lensmann 1983-

Svanøy-lensmenn

Svanøygodsset hadde egne lensmenn, skrivarar og futar frå 1685 av. Då fekk godseigaren «birkerett», rett til å handheve rettsstellet på gardane som låg til godset.

Sjur Knutson Fuglestrand, nemnd som lensmann 1697-1701.

Tollef Hansson Sandnes, nemnd som lensmann 1717.

Mykje kunne skrivast om desse lensmennene og arbeidet deira i Jølst. Men rommet i eit hefte er avgrensa, så her får vi ta med berre eit par heilt særmerkte ting.

Tollef Chrispinussen Sandnes slutta som lensmann i 1607 — 40 år gamal — ein mann i sin beste alder. Han levde til 1636. Kvifor slutta han?

I Bergens Domkapitels Forhandlingsprotokoll er det referert ei sak i 1609 mot presten Henrik Graff. Han hadde vore prest i Hafslo, men vart avsett på grunn av drukkenskap. Likevel vart han vald til prest av kyrkje-lyden i Jølst. Det gjekk han ikkje likare i Jølst enn i Hafslo. Og jølstringane hadde meir enn drukkenskap å klage han for: Uvyrde snakk både i lag og på stol. Under saka mot han i Domkapitlet i Bergen rettar han kritikk mot Tollef Chrispinussen Sandnes og skuldar han for kjetteri, det vil seie: Tollef er katolikk. Fleire jølstringar — dei er i Bergen for å vitne mot presten — sannar at dei har høyrte rykte om dette. Og spørsmålet melder seg: Er det dette som er grunnen til at Tollef sluttar som lensmann i 1607? Har han vorte avsett som kjettar?

Det er rimeleg at katolske skikkar, lære og tru heldt seg lenge i Jølst — som andre stader i landet. Måten reformasjonen vart gjennomført på skulle på ingen måte gjere det lett for den Lutherske lære å vinne gjennom.

Den neste lensmannen vi lyt stogge ved er Tollef Hanssen Sandnes/Bjørset (1691-1780) — eller rettare: den andre kona hans. Tollef Hansen — sone-sons-son til Tollef Chrispinussen — var lensmann i Jølst i 63 år. I første ekteskapet hans — med Brite Marie Ovesdatter — er det to døtre: Barbro som vart gift til Søgnesand og Maren som vart gift til Velteberg (Muren). I andre ekteskapet til Tollef vart det fødd ein son, men han vaks ikkje opp. Men denne kona hans — Else Osmondsdatter — må ha vore eit menneske utom det vanlege. Ho var ikkje jølstring. Truleg kom ho frå Bergen, dotter av ein båtsmann. (Jekteskippar frå Hardanger kanskje?) Meir er det ingen som veit. Lensmann S.M. Ørevø skreiv: «Ho skulle ha gått Stavenesstranda ei julenatt». Er det rett, må ho ha vore med ein båt som har forlist der.

→

I 1749 vart Else gift med lensmann Tollef Hanssen Bjørset — enskjemann — som då var 57 år gamal. I 1769 må han ha vorte temmeleg skrøpeleg, for då får Else tinglese løyve frå amtmannen å «vedblive lensmandsskabet» etter Tollef er død. Else er fungerande lensmann og har truleg vore det i fleire år. I 1776 får ho — etter ein søknad — ein attest frå amtmannen der han mellom anna skriv: «Der fattes ei Exempler, at betydelige Embeder ere dels ved Expectanse-Breve, dels ved virkelig Bestallinger, allerunderdangst forundte til duelig fruentimmer. ----- og endogmin egen Erfarenhet, her gang jeg har været her på Jølster, har overbevist mig om, at få Mandspersoner skall bedre kunne foreståe et Lønmannsembede end Ansøgerinden det nu i Mange År har gjort.

Hende gjøres derfor herved ej allene denne skriftlige Anmodning at hun fremdeles vill, så lenge hendes gl. og svage Mand lever, vedblive at forståe hans Embed, men hende forsikres endog herved, at, så snart hand ved døden afgår, skall hende på bemte Embede fuldkommen Bestalling meddeles.».

Men Else vågar visst ikkje å lite på lovnaden frå amtmannen. Tollef døyr i 1780, og Else gifte seg att i 1781

med den 30 år yngre Jens Eriksen Nedrebø som hadde vore «lensmannskar!» sidan 1769. Jens vart tilsett som lensmann, men det var utan tvil Else som heldt fram i ombodet som ho hadde røkta så godt i mange år. Først i 1794 — då Jens døydd — gav Else opp som lensmann i Jølst, og sonen til stykdotter hennar — Ole Ellingsen Veiteberg — vart konstituert i ombodet. Då måtte ho ha vore fungerande lensmann i 30 år.

Else var dugande på andre område au. I 1777 fekk ho påskjøning (sølvstaup) frå Det Nyttige Selskab i Bergen for stor nydyrking og for at ho tok til med potetdyrking i Jølst.

Alle jølstringane var nok ikkje like glade for å ha ein lensmann i skjørt. Else fekk høyre mykje spott då ho kom i barselseng i 1763, etter 14 års barnlaust ekteskap. Bygdefolket kunne ikkje få seg til å tru at ekte mannen (71 år og sjukleg) var far til barnet. Men dei som for med slarv vart stemde for retten, og dei måtte be om orsaking. Ein annan gong vart ho i nedsetjande meining kalla «båtsmannsdotter frå Bergen». Men ein treng visst ikkje vere redd for at ho hadde vanskar med å ta til motmæle!

(Jølst 1988)

Ole Hannings manuskript, avskrive av Egil Øvrebø

Avskrift av eit manuskript som var innlånt til Sunnfjord Folkemuseum frå Anders I. Sægrov og kopiert på museet 2. august 1989. Dei eldste delene av manuskriptet er skrivne av sokneprest i Jølster Ole Hanning, død 1763. Avskrive i august 1989 av Egil Øvrebø. Seinare er originalen innlånt til Statsarkivet i Bergen og mikrofilma der. Ein papirkopi og ei avskrift vert no plassert i Dokumentsamlinga i Statsarkivet.

(Merknad: Hanning har skrive ein del av Lensmannsboka inn i sitt manuskript).

(Sokneprest Hannings handskrift, ss.1 - 5:)

1. Wers

Sigri kiære Døttra mi
Per i Lie vil te Dæg fri
uti disse Daga
Kand dit Sind te haanaa staae
vilt Du at Hain Dæg skal faae
Da mæg vel behaga

2.

Hain har Huus aa Hain har Gaer
beyre hell den lause Kaer
uti alle Maate
Hain har Faar aa hain har Fæ,
Hain kan vel forsørge Dæ
So Du sleppe Graate

3.

Ilt hain giære høyr De no
om Hain var so goe so tvo
Ja so goe so Tie
Qva kan da fornøye mæ
om æg tæk eit Stykke Træ
legg at mæ mi Sie

4.

O dit stakkars litle Vet
O du snakka so eyt Skeet
Far ink' ut af vey
O du snakka so ey Geyt
Lye da dain so beyre veyt
Høir qva æg ve seya

5.

Sert Du inke Aar fraa Aar
Kor da mæ dine Lika gaaer
So fær ette Strikia
Deyra lukke æ forspildt
aa da giær Foreldraa ildt
Agte Dæg for Slika

6.

Dey faaer Baun aa inke Brøe
Sia lie bære Nøe
Gaaer aa gnyer paa Mora
Men dey skulde vist paa Dør
Naar dey inke lydde før
Men var stive aa stora

7.

Tæke Du no dinne Main
Hain ey længe leve kain
Sia kain Du take
Dæg so vakker ung eyn Gut
So Du ville velge ut
Til din ægte Make

8.

Ditta va da beste Or
æg har høyrut ut af mie Moer
alle mine Dage
Lat hain kome naar hain vil
Mit Ja skal hain faae dar til
Mainnin mæg behage

9.

Some lær naar dey æ Brud
Græt naar dey bær Mainnin ud
Føl mæ Sorg til Jora
Ligso got æ græte føst
Lat da sidste gaae mæ løst
Sagde ho til Mora

10.

Mainnin kom aa hain fæk Ja
alting var baa vel aa bra
Uti alting laga

Brura var baa ung aa snil
Men Ho sat baa suur aa il
alle Bryllups Daga

11.

Brudgom talte Brura til
Kiære Brur qvi seet Du stil
So Du var bedrøva
Noe da æ din Glæds-kabs Dag
Giær Dæg lystig i vort Lag
So da kunde Høva

12.

Brura svarte hain ikk' eyt Or
Men Ho reyste sæg fra Bor
Sætte sæg mæ Skiva
Da dey unge Dreng sae
Tykte ho va myke bra
Tia til fordriva

13.

Daa sloe Mainnin Haind i Bor
aa Soleydes tok til Or
Ja begynt at skrike!
æg so var so gammal Mainn
Havde ikke den Forstain
at æg tok min Like

14.

Brura svarte haanaa saa
Skulde du din Like faae
Kunde ho skremme den Laake
Daa vart Hain so il aa sint
So hain vilde flyg' i Flint
Bainte Skiendte aa staaka

15.

Bryllups Dage vare Tre
Sia foer qvær heim til Sæ
qvær paa sine Veye
Kor da sia mæ dey giæk
aa qva Ende at da fæk
Trøste æg inke Seye

(Ny handskrift på ss. 6-7, uvisst kven:)

Anno 1770 Med Kyndelmesse Tiid blef saa sterck en stormvinde, at hand slog Ned ved Søekanten, stabur paa Søen smale huus med smalle udj paa Søen, i Sogen Nøst paa Søen, Ja i ligemaade en stoer skade paa furre skouen paa Østenstad og Sunde og mange Andere stæder slog vinden træne som var en Karls fæmning tyck mit i toe og andre op med Roden, saa det var forfærdelig at see, og En Lade paa Søgnesand falt gandske Ned og 2 meniske hafde Ner Voren med, hafde icke Guds forsyn været

Ao. 1770 d. 28de Decmbr. skedde et mord Paa Gaarden Haaem af Ove Andersen Thj hand stack i hiel Nichulai Niels-Datter i hindis hølade med en Knifv og hon døde strax

(Ny handskrift på ss.7 - 8, Ole Jakobsen Myklebust:)

Jeg leder dig at du ikke skal snuble i Mørket men (overstreka og ikkje fullført)

Fader vor du som er i Himlene helliget vorde dit Navn tilkomme dit Rige Skee din Villie som i Himmelen saa og paa Jorden giv os i Dag vort daglige Brød og forlad os vor Skyld (overstreka: som vi lade vor Skyld) som vi forlade vore Skyldener Leed os ikke udi Fristelse men Frels os fra det Onde thi Riget er dit Magten og æren i Evighed Amen. Ole Jakobsen Møklebust

(Ny handskrift øvst på s. 9, Ole Nilssen Juklestad:)

1832 begyndte ieg at pløye paa Juchlesta den 14de April Som var den Nye Sommermal dag og plløyede op den gamle Sommermaal dag

1832 Kom et stort Snefald med Korsmisse Siden Agrene vare tilsaaede og nogle Grøn

(Ole Jakobsen Myklebusts handskrift, ss. 9 - 16:)

En Bog som kaldes Meelk for Børn og findes til Kjøbs i Bergen

Fader vor du som er i Himlene helliget vorde dit Navn til komme dit Rige skee din (ikkje fullført)

Thore Hanssen Wedeberg

et Vers

Gud dit Ord Den ædle Gave
er den Skat som jeg har Kjær
det er meer for mig at have
Eend al Verdens Rigdom er
Om det Ord vel Gjelder meer
fant jeg troens Grnd for mig
tusind Venner inttet ere
Imod livest ord for mig

Bryllups Gaver til mig Ole Jakobsen Møklebust

Nils Løseth 3 - " - "
Johannes Sandal 3 - " - "
Lars Sandal 3 - " - "
Erik Sandal 2 i Heile penger
Ole J. Sandal 2 - " - "
Johannes Z. Brenden 2 - " - "
Johannes O.s. Sandal 2 en i heile penger og en laante hos mig
Anders Heggernæs 2 - 2 - 12 s.
Britte Andersd. Strand 1 - 1 - "
Anne M. Andersdtr. Strand 1 - 2 - 12
Tollev Jens Sunde 2 - " - "
Anders Nielss D. 2 - " - "
Moses Larssen S. et Kjæde hvor der et 5 Spd.
Ingeborg M.D og Anne M.d. 3 - for begge to
Jakob Olsen 5 Spd.
Helge Jakobsd. 2 - " - "
Nekolaja Jakobsd. 2 - " - "
Johannes J. N J.s. 2 - " - "
Torger Larss. 2 - " - "
Kristen Olsen Strand 2 - " - "
Mons Pedersen D. 2 - " - "

(Resten av s. 12 er overstreka:)

(I Aaret 1844 dend 8de Marts Kloken 3 efter Midag døde vor Konge Carl Johan og var Konge over Norge og Sverige i 30 Aar og den 29de April blev han befodret til (overstreka: sit hvilsted) sin grav og den 19 Mai blev holdt Ligprædikken i alle Hovedkirker

Og Kloken 5 slet samme Dag blev Oskar den første indsat til Konge i gjen over Norge Sværig.)

Flid og Aarvaagenhed maae her nøie betragtes og tages i Agt, eller er det saa som der (ikkje fullført)

Aar 1836 begyndte vi at Skjærre den 23 Septemb. og den 16de October fik vi det i Huus. Det Aar blev ikke Kornet udmodet og hos fleste Frøs det. Det Aar var ikke mere end en Klare Uge i Slaataanen og Agerne var ikke udskudet med Barsoug.

Aar 1837 beg. v. at Sæe den 2den Mai. Samme Aar Reignede der ikke fra 1 Januari til 25de Marths.

Aar 1838 beg. v. at Sæe d. 8 Mai samme Aar beg. vi at Skjære d. 9 Spt og d. 29 i Huus

Aar 1839 beg. v. at Sæe d 6 Mai

Samme Aar beg. v. at Slaa den 16de Juli.

1840 den 28de Sptemb. beg. vi at Skjære, og den 17de October fik vi det i Huus.

1841 beg. vi at Sæe d. 20de April

Aar 1844 beg. vi at Sæe den 30 April

1845 den 26de April beg. vi at Sæe samme Aar beg. vi at Slaa den 15 Juli, og den 29 August beg. vi at Skjære, og den 10 Sptemb. Skar vi op

1848 begyndte vi at Skjære den 27de September

1849 den 9 Mai begyndte vi at Sæe og den Vinter i fra (held fram på andre linja nedanfor, s. 15 i originalen)

Den 1 Mai 1850 begyndte vi at Sæe

Jul af var han et græseligt Veir og en græselig Snee lagdes saa at hver Mand motte Molde sine Agre og helle Vaaret var han Uveir og med Søptesoug laae somme Agre endnu Sorte sorte saa de ikke var overgrøne af fiende (!) og alle Agre blev fulde af Ugræs, Og fra Olsaug og til Mekeli var her et meddelmaadigt Veir og et Midelmaadig Høi, Ugen efter Mekeli begyndtes der med Kulde og Frost og noget af Kornet frøs og Poteterne frøs

1854 begyndtes at Snee og i Julen var nedlagt saa megen Snee at det gik lige over Husene og i Julen var et saa græseligt Veir at Folk ikke kom til Kirken og Prædiken blev ikke heller

(Blyantskrift på ss. 17 - 18, John D. Egge:)

Sommeren 1898

Hr Peder Ordal med sin kone Eli Seime var paa besøg i Jølster idet Herrens Aar 1898. Han var bleven en rig mand i Amerika.

2. I det Herrens aar 1899 var Kandidat Theolog John J. Egge medkone paa besøg i Nordfjord og Jølster. Han havde mange hilsingertil A. Sægrov og D. Søgnesand. Hr. Anders Søgnesand skyste os medbaad frem og tilbage Søgnesand.

John D. Egge.

Hr. Anders Sægrov var en hjertens god mand. Jeg likte mig meget godt paa Sægrov og Søgnesand. Kand Th. J. Egge John D. Egge.

(Ole Jakobsen Myklebusts handskrift, ss. 18 - 24:)

I Aaret 1836 blev der i Rusland fundet en Kloke i Skouv som kaldes Mouskou der over et 100 Aar havde liget i Jorden, og er nu optaget af 600 Soldatter der fuldendte Arbeidet paa 42 Menutter og den er bekjændt for den Skjøneste af alle Jordens bekjendte Kloker og den er i Størrelse 21 Fod høi og 23 Fod bred og Veier 480000 Pund

1836 Drukuede Ole Zakariassen Skrede paa Vigefjorden den 30 Mai

Samme Aar Drukuede Krispiniuss Knuds. Bævring og Helge Larsd. Vigen i Kjosnefjorden den 12 Juli

Samme Aar blev Niels Johannesen Møklebust beskadet af en Bjørnden 22 September og døde 11 Dage derefter

1837 den 1st Februari Drukuede Knud Lars Møklebust og Søren Knudsen Aasen i Iis for Heggernæsskjærverne

I Aaret 1838 Skal nylig være død et Fruentimmer som var ugift og var 158 Aar gammel

En Smeed i Sværig har haft 8te Kone og alle er Døde, og er nu paa færde at gifte sig d. 9de Gang

Samme Aar i Randers har et ugift Fruentimmer født Trillinger: 3 Dræng

Samme Aar i Blusel levde en Skofliker som havde Ugleøine, om Dagen saae han lidet, men om Natten kunde han lese den fineste Skrift

Samme Aar var en Kvinde i Tyskeland som fødte 4re Børn 3 Drænge og 1 Pige, og omtrent en Timme efter hun var forløst Døde hun.

Same Dag i Munken blev en forløst med 5 sunde og Raske Drænge, og 14 Dage der efter var baade Konen og Børnene i godt befindende

I Aaret 1836 blev i Bergen i 3 Maaner April Mai Juni udmaalet 26000 Tdr. Rug 4000 Tdr Hvede 65000 Tdr Byg 8000 Tdr Havre 10000 Tdr Malt 32000 Tdr Salt

Aar 1841 den 6 Juni Drukuede 5 Mennesker paa Stafjorden fra Jølster og Ludvig G. Klakege var styremand: nemlig disse Ingeborg Aasen Ole Bævring Knud A. Søndrenavnløs, Søn til Niels Fladejord, En Kone fra Grønning

Samme Aar døde der en Mand paa Holsen af Brændevins Drik som han ofte omgikkes med.

Same Aar var der en Mand i Førde paa Gaarden Aase som skar sin Hals af med en Bile

Same Aar Drukuede et Barn i en Bæk i Thunet som Samuel N. Dversdal var Fader til 3 Ar gammel

Same Aar Drukuede 2 Mennesker i Iisen nemlig Hans Søgnesand og Søn til Jakob Bolseth

Same Aar faldt Niels Jenssen Heljem udi Elven og døde

Same Aar gik en ung Person Moses N. Øvrebø at see efter bjørnen og gik sig ud for Fjeldet i Ørdalsdalen men fandtes i gjen.

1843 den 11te Juni reiste Johannes Eriksen Sandal af paa et Sva i Stølsberget og døde strax

1843 d. 29, 30 December gik Jølster Vandet saa langt op paa Ager og Eng, at ikke nogen det kunde minde saa høit

1846 i Tronjem den 3 Juni Døde en Pige som var 100 Aar gamel

1849 Herskede Kolera i Bergen og henved 900 Mennesker Døde paa 10 Uger

1854 druknede 5 Mennesker Paaskedag for Ørdalsstranden Johannes Heljem og hans Søn 2 Gutter fra Løngstad og en fra Heljemslaatten

Samme Aar Druknedes en Søn til Iver Søgnesand

Samme Aar døde Ole J. Ørdal af en Mine som gik op igjen

Johannes Olsen Møklebust Aar 1854 søn til Jon Olsen Møklebust Druknedes for Møklebust Elven

(Ny håndskrift på s. 25, uvisst kven:)
Aaret 1863

Hente et Sørgelig hendelse paa Møklebust den 29 Januar 1863 At ensver hammer i møklebustorkken og det gik paa Vandet Saa at flodengik op paa land og tog 4 barn paa Vandet og druknede, tre Fantesi jen men det fjærde fantes ikke i jen

(S. 26 er blank. Så følgjer Ole Jakobsen Myklebusts håndskrift påss. 27 - 28:)

Aar 1838 forklare Landeboe avisen efterfølgende

Bogtrøkkekosten er opfundet af Johan Gulteberg i Stradsburg 1436

Papirets Tilberedelse 1336

Kobberstikning er først opfundet 1440

Tobaken blev først 1556 bragt til Europa

Brændevinets opfindelse var det første 1333 og fandtes paa Apoteikerne som et Lægemiddel

Kruttet skal være først bleven bekjendt i Europa i førstningen af 1300 talet

Cafi kom først 1644 til Europa

Thee kom først 1666 til Europa

Posterne ere først oprettede i det tydske Rige 1646

1515 kom de første Aviser

Glaset's opfindelse er ælgammelt i Jobs Tiid var det saa dyrt som Guld

1180 begyndte Mand at sette glas i de fornemste Huuse i Engeland

1836 blev Niels Johannes (ikkje fullført, eller her kan mangle eit blad)

(Ny handskrift øvst på s. 29, den same som på ss. 6 - 7, uvisst kven:)

Ao. 1768 fødte Anne JonsDatter møchlebust 4 levende Børen paa engang 2 drænge og 2 pige
børen, men De døde strax siden de hafde bekommet daab og Christen Dom

(Ole Jakobsen Myklebusts handskrift, ss. 29 - 30:)

Aaret 1844 den 8de Marts Kloken 3 efter Midag Døde vor LandsFader og Konge Carl Johan
og var her Konge over Sværig og Norge i 30de Aar Og Fred og Rolighed hvilede over
Landene i al den Tiidhan levede i blandt os Saa hver Mand savnede ham hans Alder var 80ti
Aar

En optegnelses Bog om at Jeg forstiller dig nogle Ord som skal forkyndes (ikkje fullført,
overstreka)

Samme Dag som Carl Johan døde blev Frans Oskar indsetd Kloken 5 over Norge og Sværig

(Sokneprest Hannings handskrift, ss. 31 - 36:)

Udi en skreven Bog som findes blant bønderne paa Jølster, hvorudi Mand efter Mand har
indført hvad mærkværdigt i deres Tiid er passeret samt hvad dem af sine forfædre er berættet
findes og efterskrevne liste paa de Præster som fra Alders Tiid indtildenne Tiid har betient
Jølsters Præstekald.

1. Hr. Hufleg Anfind Hestekornsøn

2. Hr. Ole kaldet Munch

3. Hr. Christopher. Hand lod opbrende alle de billeder som fantes udi Aalhuus Hovedkirke og
blev berægned til 2de Heste^a Læs

4. Hr. Anders

(To uleselege linjer nedst på s. 31)

5. Hr. Hans var og en Munch og reyste fra Jølster 1540 til Holmedal og der fra til Sogn hvor
hand døde

6. Efter Ham kom 1541 Hr. Søren Hand var Præst her udi 20 aar og hands Hustrue hede
Elisabet

7. 1561 kom efter ham Hr. Crispinus, som holdt sin første Prædikken i Helgiems Kirke S. Michels-Dag. Hand var her Præst i 7 aar og døde udi Sandalen Dagen efter Nytaar Hands Hustrue hedet Kari, de havde 2 Sønner tilsammen, Tollef Crispinussen Sandnes og Anders Crispinussen Nærebøe

8. 1572 kom Hr. Peder Nielsen at være luthersk Præst. Hand fik sin Formands Enke Kari Tollefsdatter Huus til ægte og aflede med hinde 6 Sønner og 3 Døttre; 4 af Sønnerne bleve Klokkere 1 udi Sundfiord og 3 udi Nordfiord Hand var præst her 35 aar

9. Hr. Hendrich Due var her nogen Tiid Præst men blev til sidst formedelst sin uroelighed afsat

10. 1609 kom Hr. Jacob Hansen til Julster og var Præst her udi 18 aar og døde 1628 d. 4 Maji Hands Hustrue hedte Susanna Jensdatter

11. Magister Peder Fos Hand var Præst her halv tredie aar udi Hr. Jacobs alderdoms Tiid Der efter tog hand afskeed herfra

Hand var en lærd mand og levede ugift

12. 1628 kom H. Simon Ystæd her til Jølster, og var Præst 18 aar. Der efter blev hand for sin uroeligheds Skyld afsat og døde 1653.

13. Efter ham kom Hr. Jens Nielsen var Præst her udi 11 aar og døde 1662 d. 2 Sept.

14. 1662 kom Hr. Daniel Hansen Bugge til Jølster Hand var Præst hederligen og vel 14 aar og døde i sit alders 50ende aar 1676

15. 1676 d. 15 Octobr. kom H. Jacob Masch til Julster tog sin Formands Enke, den dydige Matrone Maren Finde til ægte; Hand var gift ikkun 8 uger og Præst her paa Jølster paa andre aaret

16. 1678 d. 27 Decembr. kom Hr. Søren Ludvigsen Munte her til Jølster. Han tog sin Formands Enke til ægte og stoed deres bryllup paa Præstegaarden 1680 d. 9 Junii; Hand døde 1687 d. 9 Junii, og var den tredie Sogne Præst Sal. Maren Finde havde været i ægteskab med

17. 1687 d. 28 Octobr. kom Magist. Claus Gammel til Julster og holt sin første Prædikken i Helgiems Kirke dom. 22 p. Tr. Han var Præst her 9 aar, men havde været Lector i Stavanger tilforne. Hand døde 1696 d. 3 Julii 45 aar gammel.

18. 1696 kom Hr. Rasmus Fischer til Jølster d. 25 Octob. Holdt sin første Prædikken i Aalhuus Kirke alle Helgens dag hæderlig og vel

Hand fik til ægte sin formands eniste Datter Ane Cathrine og stod deres bryllup paa Præstegaarden 1697 d. 22 Julii. Hand døde 1749 4 uger for Juul, havde altsaa været Sogne-Præst i Kaldet 53 aar, og i ægteskab med sin Hustrue 52 aar Hans alder var 80 aar.

NB. En gammel *) Fisker, og en underlig Fisk. *) (Nedst på sida, overstreka: Hand fiskede mest Flyndre)

(Ole Nilssen Juklestads handskrift, ss. 36 - 39:)

19. Efter Hr Rasmus Fischer kom Hr Olle Hanning og var her Præst udj 17ten aars tiid og døde 1763 d. 17de April blev Hand begravet og Liig Prædichen same daag thj hand var to gange gift og hafde 2 pige børn efter sig

20. Anno 1763 d. 12te October kom Hr Johan Christopher Kraft Til Jølster, og holt sin første Prædicken ved Helgems Kircke Dend 16de October.

Anno 1764 d. 11te Juli Død Hr Johan Christopher Kraft og var her sogne Præst for Jølster Meenighed udj 38ve uger, Hans Alder var 36 aar

21. Anno 1765 d. 4 Julj kom Hr Christen Heiberg til Jølster i kaldet, og holt sin første Prædicken ved Aalhuus Kircke dend 6te søndag Efter Trinitatis

Anno 1779 i September maane Reyste Hr Christen Heyberg her fra Julster til strandebær at vere Sogne Prest der

22. Ano 1779 i September m. kom Hr Sørn Christian Fabriccius her til Julster at være Sogneprest

1784 d. 31 Julius Reyste her fra og til Hitredal i Agerhus Læn at være Sogne Prest der

23. Ano 1784 d. 29 Julj kom Hr Anders Doth her til Julster at være Sogne prest og sin første prædicken i Helgems Kircke den 8de Søndag Efter trefoldighed gjorde

Ano 1818 tog Hr Anders Doth formedelst Sin Svaghed afskeed med Pænsion og Reiste her fra og til Bergen d. 7de September og døde i Bergen den 8de Marts 1819

24. Ano 1818 den 6te September kom Hr Christen Daae her til Jølster at være Sognepræst, og gjorde Sin første Prædicken i Helgems Kircke den 17de Søndag efter trinitatis.

(Ole Jakobsen Myklebusts handskrift, ss. 39 - 40:)

Aar 1838 i August reiste Hr. Christen Daae til Lindaas at være Sognepræst der, og var Sognepræst her i Jølster 20 Aar

25. Aar 1838 kom i hans Sted Hr. Just Moss til Jølster den 20de September, at være Sognepræst, og holdt sin første Prædiken i Aalhuus Kirke den 16de Søndag efter Trefoldighed, som var den 30te September

Aaret 1839 d. 22vend November Døed Kloker Jens Mikcheldsen

Sannes (utstroke)

Aar 1845 den 11te November reiste han her fra igjen og til Lyster at være Sognepræst der

26. Aar 1846 kom i hans Sted Hr. Mekal Fastning

(Sokneprest Hannings handskrift, ss. 41 - 42:)

I samme Bog findes denne optægnelse paa Bisperne i Bergens Stift

1. Magist.r Gabel Pedersen, første evangelisk bisp i Bergen 1534. Hand var bisp 23 aar, døde 1557 gammel 71 aar.
2. Docter Jens Schieldrup var bisp 26 aar og døde 1583
3. Magst.r Anders Foss var bisp 24 aar og døde 1607
4. Magst.r Anders Colding
5. Docter Niels Paasche døde 1636
6. Magst.r Ludvig Munte var bisp 28 aar og døde 1665
7. Magst.r Jens Schieldrup
8. Doctor Niels Randulf bisp 50 aar
9. Magist.r Niels Smed bisp i 4 aar døde 1716
10. Magist.r Clement Schmidt blev bisp 1716 holdt første gang visitatz i Aalhuus Kirke d. 3de Julii 1718
11. Marcus Møller Døde d. 11 Decembr. 1731
12. Ole Borneman

(Ny handskrift på s. 42, uvisst kven:)

13. Erich Pontoppidan Doct.
14. Ole Tidemann Doct.
15. Friderich Arentz

(Ole Nilssen Juklestads handskrift:)

16. Hagerup
17. Ole Ergen
18. Jens Bruun

(Ole Jakobsen Myklebusts handskrift:)

- 19de Biskop Pavels
- 20de J. Neumann

(Sokneprest Hannings handskrift, s. 43:)

Laugmænd udi Bergen.

1. Palle Helgesøn
2. Jacob Jørgensen
3. Hans Glad
4. Niels Pedersen
5. Peder Ravn

(Ole Nilssen Juklestads handskrift:)

6. Chlaus Bager

(Ny handskrift, uvisst kven:)

Amtmænd, siden det blev et adskildt Embede fra Stift-Amtmandens

den 1ste Knagenhielm

2. Magnus Thejste.

(Ole Nilssen Juklestads handskrift:)

3. Pettersen

4. Hiort

5. Amptmand Treschaa

6. Amtmand Faltzen

(Ole Jakobsen Myklebusts handskrift:)

7. Amtmanden Hagerop

8. Amtmanden (overstroke)

(Sokneprest Hannings handskrift, s. 44:)

Fogder udi Sundfiord

1622 Døde Peder Due som her var Foget i mange aar, og Foged i Nordfiord nogle aar. Efter han kom til Foged-Embede

1. Niels Busch

2. Jørgen Jørgensen

3. Lars Michelsen

4. Søren Larsen

5. Jacob Rasch

6. Niels Harboe

7. Christen Hansen

8. Jens Madsen

9. Christen Bertels.

10. Hans Davidsen

11. Jens Tøgersen hand døde 1706 d. 7 April

12. Niels Hansen Foged over Sundfiord og Nordfiord

13. 1708 d. 2 Julii blev Hans Nielsen Rue foget og døde 1731

14. 1731 d. 26 Martii blev Hans Thiis Nagel foget

(Ny handskrift på ss. 44-45, uvisst kven:)

Hand døde 1769 om høstens tide
15. Jens Worm Nagel den forriges Sønn

(Sokneprest Hannings handskrift, ss. 45 - 62:)

Mærkelige Hendelser paa Julster

1643 begyndte Præstens Medhielpere først at gaa omkring i Kirken med Tavlen for de Spedalske i Bergen Thi det aar var stor Hunger i Bergen

1625 købte almuen en Tingstue af Peder Carlsen Hægernes og gav hver mand 4 s. den Tiid var Niels Busch foged

1662 d. 27 Julii begyndte almuen i Helgiems Sog først at flytte Præsten Hr. Jens Nielsen til Helgiems Kirke tilforne maatte Præsten lade sig nøye med en Mand at flytte sig som der til vilde lade sig overtale enten for gode ord eller Penge. Hands drikke Penge bestoed der i at naar hand kom slæbende med Præsten i stærkt veyr stoed almuen paa landet ved Helgiems Kirke og beloehan, fordi hand var en Slave af Præsten.

1674 d. 16 Januarii blev Helge Aamundsdatter Nærebøe halshugget paa Flue-Holmen og siden brendt, fordi hun havde ligget med sin Stedfader Tore Nærebøe. Han rømte bort.

1672 blev Peder Kiøsnes sin Fostre-Søn Rasmus stukken i sin venstre arm af Tollef Kiøsnes, og døde en Time efter

1691 d. 27 Januarii blev Gunilde Torsdatter Hægerness halshuggen af Mestermannen Jon udi Nordfiord, uden for Slottet paa Hægernes, fordi hun havde ligget med sin Søsters Mand

1684 anden Paasche-Dag faldt et Stykke af det høye fieldbeliggende imellem Møchlebust og Dversdalen kaldet Orchen ned i Vandet; havde ikke samme Tiid ligget Iis paa det gandske vanden Tyk, havde næppe nogen af de ved stranden liggende Gaarderblevne i behold. Uagtet Isen var saa tyk, blev den da over det gandske vand som er 2 Miile langt, gandske sønder knuset, og endskiøndt det kunde syntes rimeligt, at et saa tykt og tungt Dække af Iis, som laae over vandet, skulde have forhindret den bevægelse i samme, som det udfaldne field ellers kunde foraarsaget befandtes det dog paa Gaarden Sandnes, som ligger en Fiæring fra det udfaldne bierg, at det under Isen oprørte vand har været i saa stærk bevægelse at det ligesom igiennem en Sprøyte imellem de sønder brudte Iis-flag har opkastet fisk paa Landet, ja ind i kornladen hvor mand fandt dem at ligge endnu levende

(med anna handskrift: qw.... Flyndre) ???

1711 blev Ole Aasens Søn som vilde skyde Ryper nedstyrtet af fieldet af en Snee-Skrede og laae under samme begravet 9 uger førend hand blev igienfundet

1713 d. 4 Augusti var et saa stærkt og langvarigt Tordenslag som ingen da levende kunde mindes samme Dag skeede stor skade af Hagl paa Helgiem, Huus og Haugen, udi Dversdalen af en Svaar, og paa Breum antendte Lyilden en hiemme lade som gandske blev opbrendt

1718 var det største Sneefald nogen kand mindes. Fæet blev ikke udlagt i Fæehagen før end S. Hans Dag

1744 var det største vandløb nogen kand mindes, den Tid kunde mand roe med baader lige til Kirkegaardsmuren omkring Aalhuus Kirke

1716 blev det bekiendt at Daniel Olsen Dversdalen havde beligget sin Steddatter. Hand rymte bort og døde strax efter paa et Skib Hun beholt sit Liv formedelst manges forbønner, men mestformedelst hun var ikke meere end 14 aar.

1737 d. 9 Septembr. om Natten afbrente Nedre-Aasen Manden Ole Tollefsen med sin Søn slap ikke ud men blev liggende døde i Ilden. Konen Ingeborg Olsdatter kom ud men saa forbrent at hun døde Dagen efter, og bleve de alle 3 paa en dag begravne

1737 gik Daniel Vigen op i Skoven for at tage sig en bør af bark, da hand skulde gaae hiem med børen og bar sin øxe faldt hand saa øxen gik ham ind i brystet hvor paa hand strax Døde.

1740 d. 2 Junii hente det at den Dannemand Ole Torsen Heggien, som samme Dag havde været til Guds bord og var igien paa hiemvejen, da hand skulde passere Heggies broen et par bysseskud fra hands Huus beliggende steg hand af Hesten og ledte den eftersig; Thi som broen var brøstfældig torde hand ikke ride over den, men da hand kom midt paa broen snublede Hesten og i det sammestødte manden ud i Elven, hvor hand blev liggende 13 uger før mand fandt ham igien. Hands nu paa gaarden boende Søn Siur Olsen har paa samme broe havt samme Skiebne, undtagen at han da han længe havde drevet med Strømmen fik fat paa en Steen hvor hand holdt sig fast indtil folk kom og bierget ham.

1742 gik den bekiendte Blodsodt her paa Julster ligesom paa andre Steder hvor af døde utallige mennisker, dog mest ungt folk

1711 d. 18 Julii blev oven for Nærebøe-Dalen fundet 2de store biørne liggende døde paa et sted kaldet Helge-botnen, mand slutter at i det de enten legede eller bedes med hverandre ovenpaa en af fieldet udhengende Snee-Skalv, den i det samme har revnet ud med dem og saaledes i hast banet dem vey til deres grav nederst i Dalen; Deres Skind kom ingen til Nytte Thi da mand fandt dem var det allerede fordervet

1662 d. 27 Junii reyste Canceler Ove Bielche igiennem Julster til Nordfiord, en smuk Mand, tillige med sin Frue.

1348 gik den sorte Død over Norge i Kong Valdemar d. 4des Tiid

1723 Saalte Kong Fridric d. 4de alle Kirker i Norge, da Hr. Rasmus Fischer købte Helgiems Kirke for 300 Rd.

1706 døde en Mand fra Olden udi Nordfiord af frost og afmægtighed udi Svere-Skaret

1707 døde hands Søn paa samme maade paa Olde-Fieldet

1715 d. 3 Martii druknede Daniel Sørensen Nærebøe Klokke her i Julsters Præstegield paa veyen fra Helgiems Kirke ved Hamrene mellem Biørsæt og Præstegaarden paa Fastelavens Søndag.

Sogne-Præsten reyste fra Kirken indtil Schey for at gjøre anstalter at et Huus hand havde kjøbt udi Nordfiord og var opkiørt til Schey kunde derfra mandagen føres over vandet til Præstegaarden.

Klokkeren fik sig en Færings baad at vilde reyse hiem paa, og togmed sig paa samme baad 5 Menisker nemlig Maar Aalhuus, Ole Slotten, Mildri Sandalen, Niels Larsen Nærebøe, Giertrud Aalhuus.

Da de kom paa bemeldte sted for Hamrene opblæste en stærknordvest-vind som førde med sig større og mere hule bølger end den liden og alt for meget lastede baad kunde tage imod. Skiønt landet var ubeqvæmt at komme til maatte de dog paa lykke og fromme lade den af veyrets overmagt drive der hen, i haab at uagtet baaden blev sønderslagen Folket dog skulde bierget sit liv. Da baaden naaede landet sprang Klokkeren som en meget før og sterk Mand op og sagde: Nu er Tiid at en hver bierger sig selv! havende i sinde at vilde springe af baaden op paa den steyle Klippe stolende paa sin ungdom og Styrke Men i det samme hand vilde springe til, gled hans Foed saa at der hand tænkte at sætte sin foed der stødte hands Hoved og blev knuset saa han falt død tilbage igien i vandet.

De 3de førstbemældte i hands følge døde strax i vandet, Niels Larsen Nærebøe som siden blev Præstens Medhielper og endnu 1756 lever kom med livet paa land.

Hand gik strax tilbage til Biørset hvor han fik baad og folk ud, at eftersøge sit døde følgeskab da han kom til stædet hvor hand ventede at finde dem saae hand ingen uden Giertrud Aalhuus som af vinden var drevet til lands et stykke inden fore og der laae i stranden og af bølgerne blev tumlet af og til i blant Stenene ien ulidelig Frost. Det var næsten 2de Timer i fra hand forlod hende og til hand kom igien til hende tilbage. Hun blev der efterført til Biørsæt for et dødt Menniske, men da hun nogen Tiid der havde ligget i en varm stue kom hun til alles forundring igien til live, levede nogle aar der efter ja kom endogsaa i ægteskab med Simon Berg med hvilken hun bode aar.

1712 d. 1 Septembr. falt Christen Klagegge ud for et field i Vottedalen og døde

1727 d. 27 Nov. druknede Daniel Olsen Ordalen og Carl Hægernes paa veyen fra Bergen ved Schiveness. 5 Mand i samme følge kom paa Kiølen og blev reddet

1729 d. 30 Maji gik først Isen bort af Julstre-vandet det var ettungt og qvælet vaar anseet det i 2 Maaneder ikke Regnede. Kornet maatte kastes ud for Kreaturene saa der blev til sidst Mangel baade for folk og Fæe. Derimod lavede Guds Forsyn det saaledestil Rædning for mange fattige og trengende at samme aar var udi Kiøbstæden meget godt Kiøb paa Korn-Varer.

1732 d. 3 Febr. kastede Hr. Rasmus Fischer Jord paa 4 Liig og den 10 ditto holdte hand ligprædikken over 10 afdøde det aar var denstørste Død de gamle kunde mindes udi Helgiems Sogn.

1676 var fra Juul af den gandske vinter Synden-Veyr og mild luft, hvilken foraarsagede at Mariæ bebudelses Dag var Marken meget grøn og saae mand samme Dag Rogn og Heg udi Skoven at staae allerede med sine hvide blomster. Den 12 April samme aar havde endeel bønder her paa Julster allerede tilsaaet sin Jord med Havre Sæden; Dog blev samme aar og mange gaarder liggende upløyede formedelst der var saa dyr Tiid paa korn at fattige folk ikke

formaade at købe Saa-Korn, saadanne gaarder var i sær Fond, Fygle, Haaem, noget paa Heggem, noget hos Anders Siursen Ordal og noget hos Jens Huus med fleere. 8 Dage for St. Olsdag begynde eendeel at skiære sin ager. ovenmældte Mariæ bebudelses Dag vilde Smalen ikke længere smage det tørre Høe, saasom de havde allerede overflødig Næring af det grønne Græs.

Kaarsmisse vare alle Hesier paa Jølster afbundne

1677 som var aaret efter faldt et stort Sneefald siden Ageren varbleven Grøn, og blev den heele Sommer derefter saa langvarigtørt veyer og Heede at alle Garder som vare grunde, gandske bleveforbrendte og bar liden eller ingen Grøde.

1672 d. 22 Martii skar Siur Ordalen sig i sin Hals, for at vilde sig selv paa en skammelig og syndig Maade omkomme.

1662 døde Jon Pedersen Sundes qvinde Gunilde paa Barselseng efterat hun var forløst med 3 Sønner, af hvilke den ene strax døde mende tvende levede til de bleve døbte.

1662 var en stærk Storm og et stort vanløb som fordærvede baade ager og Eng og søndersloge mange Baader

1668 d. 24 Julii blev Knud Stortræ og Borni Andersdatter halshugne og deres Hovet og Haand sæt paa en Stage fordi de 12 aar havde bedrevet blodskam med hin anden, Thi hun var hands afdøde Hustrues Søster, og det Barn de imidlertiid med hver andre havde avlet det havde de myrdet

1673 d. 6 April druknede Niels Jacobsen Saarem for Saarems Landet

1649 blev paa 3die Jule-Dag paa Gaalsdalen ihielslagen af og nogle Dage der efter af

1649 d. 20 Febr. kom ieg fattige Mand (Crispinus Sandnes) i den ulykke at ieg disvær stak Colben Andersen ihjel, saa gud trøste mig arme Mand

1706 var en mild vinter men en kold og vaad Sommer, saa mange fik intet ædende Korn, dog var godt i Kiøbstæden paa Korn-vare

1707 var en saa mild vinter og vaar som ingen nu lever kand mindes, for Paasche var agrene tilsaaede, fuldte og et godt Sommer efter, saa at d. 26 augusti var alt Kornet paa Staur, og d. 1 Septembr. mestendeels inde

1693 var et mægtigt tørt aar Thi det rægnede fast intet den gandske Sommer saa alle grunde Jorder afbrendte. 3 Dager efter Mariæ besøg eller Søftesaake begyndte mand at afskiære kornet, og var det allestæds inde ved Ols-Saake

Samme aar om vinteren druknede 1 dreng ved Svore-qvien og en ved Hægerness

1694 var ved Griggus-Møsse intet høe hverken i Sandnes eller paa Juchlestad

1689 strax efter Kyndelmøsse skeede stor Skade af Sne og vand, Klokkergaarden Solem blev udtaget

1756 d. 14 Maji som var den almindelige Bede-Dag lagdes nye Is paa Julstrevandet

(Ole Jakobsen Myklebusts handskrift, s. 62:)

1843 d. 28 og 29de December var en stor Vandflod thi daa gik Vandet op paa Møklebus stor Ageren

(Sokneprest Hannings handskrift ss. 63-64:)

Mig tykkes at Futen er underlig
hand tager saa mange Skienke
Skriveren farer med falsk og Svig
hvad skal vi om Haamanden tænke
Lænsmanden lignes ved en Iis
hvorpaa mand snarlig kand falde
Men den som paa Skafferen sætter sin Liid
hand bliver besvegen med alle

(Etter 6. linja står to linjer som er overstreka:)

Skafferen farer med falsk og Svig
Øltapperen sviger os alle

1640 afbrendte Niels Dversdalens Huuse undtagen laden

1646 gik en Snee-Skrede ned i Sandal og gjorde Ole Jacobsen stor skade baade paa sine huuse og sit fæe

1686 d. 8 Sept. falt et saa stærkt Rægn at ingen kunde mindes at have seet Elvene saa store som da, nesten alle qvernhuuse paa Julster blev den gang bortagne

(Ny handskrift på ss. 64-66, uvisst kven. Den første halve sidan er delvis uleseleg:)

1761 kom Anders Søgnesand i Leiermaal med sin stifv(datter) og hon blef afretet (udi yttre) Holmedal i soue(sund) og hand rømte bort

1762 (d.) 12 Juni gick Nielsdatter Ripe

..... skulle gaa sig ned igien med et melkebytte gick hon sig ud for fiældet og slog sig til døde, hendis Rygben var af slagen i 2de parter og den høyre fod, hon leved i 8te uger saa døde hon

Anno 1764 udj Decembr maane gick Hans Niels. Søguesand Need til vandet om Natten med sin Konne som var frugtsommelig og skulle kaste med en En fiske Nood, og hvorledes det gick til daa fantes de begge døde om morgennen i Vandet

Anno 1764 d. 29de Decembr som var den 4de dag i Juul for Tollef Torgersen Øvrebøe Need I giemmel Issen ved Sandahls Lande og drucknede sig hand var forlovet med Danele Tollefsdatter Berg,og hans første Konne døde Den tredie Daag udj Juul 1763

Ao. 1771 efter Pinstiid blefv Niels Ollsen strand ved Soleimslande en søndag

(Ole Jakobsen Myklebusts handskrift, s. 66, som er siste sida imanuskriftet:)

Aar 1742 den 13 Januari forraadte Jeremias Johns. Møklebust et Fruentimmer me

Kjelder

Bildesamlingen til UiB, Knud Knudsen (<http://www.ub.uib.no/avdeling/billed/>)
Digitalarkivet (<http://arkivverket.no/Digitalarkivet>)
Digitalmuseum på nett (www.digitaltmuseum.no)
Fjellanger Widerøe (flyfoto – no i Fylkesarkivet)
Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane (<http://www.fylkesarkiv.no>)
Galleri Nor, Nasjonalbiblioteket sitt fotoarkiv. Axel Lindahl (<http://www.nb.no/gallerinor/>)
Hyrdingrøysta nr 1 og nr 3, 2008. *Series Pastorum* (Presterekkje i Jølster)
Joleik, Albert. *Soga um Jølst fram til 1801, og litevetta um Breim*. Jølster sogenemnd 1967
Juklestad, privatarkiv
Klakegg, Anders O. *Bygdebok for Jølster*. 1985
Moen, Anders. *Aner til Solveig Sverresdotter Juklestad. Utarbeidd til 50-årsdagen i 2004*.
Nedrebø, Yngve: *Lensmannsboka* (<http://www.hist.uib.no/arkivverket/sab/lensmann.htm>)
Rygh, Oluf. *Norske Gaardnavne. Nordre Bergenhus Amt*.
Veiteberg, Einar. *Lensmenn i Jølster 1590 - 1988*. Jølst 1988
Øvrebø, Egil: *Ole Hannings manuskript*. 1989

Munnlege kjelder: Nils Jakob Juklestad, Astrid Juklestad, Kari Støfringsdal, Odd
Støfringsdal, Siv Iren Juklestad, Inger Juklestad, Solveig Juklestad Monsen, Stian Juklestad.